

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'En Ya'aqov

agadot Bavli vi-Yerushalmi 'im perushe ve-ha-ḥidushim she-ba'u bo
ke-khol asher nidpesu kamah pa'amim : u-ve-tosefet ma'alot rabim

Ibn-Ḥaviv, Ya'aqov Ben-Shelomoh

המלש ןב בקעי, ביבח-ןבא

[Kaliningrad?], [1860?]

אמק אבב תכסמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9322

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא ב

מסכת בבא קמא

ארבעה אבות

פרק ראשון

ת"ר *כי יגח אין נגיחה אלא בקרן שנא' *ויעש ב
 לו צדקיהו בן מנענה קרני ברזל ויאמר כה ע"כ
 אמר ה' באלה חננח את אדם וגו' ואומר *בכור
 שורו הדר לו וקרני ראם קרניו [כהם עמים ינגח]
 מאי ואומר וכ"ח ד"ח מדברי קבלה לא ילפינן
 ח"ש בכור שורו הדר לו:

[תורדה דקרן מאי היא נגיפה וכו' מאי שנא סס

נגיחה דקרי ליה אב דכתי' כי יגח נגיפת
 נמי כתיב כי יגוף האי נגיפה נגיחה הוא דתניא]
 פתח בנגיפה וסיים בנגיחה לומר לך זוהי נגיחה
 זוהי נגיפת מ"ש גבי אדם דכתיב כי יגח ומ"ש
 גבי בהמה דכתיב כי יגוף אדם דאית ליה מולא

פתח בנגיפה כי יגוף שור איש את שור רעהו : וסיים בנגיחה
 או כודע כי שור כגס הוא ולא כתיב כי שור כגס הוא אלא
 שור כגס : לומר לך דהך נגיפה לאו דקיפת הגוף אלא נגיפת
 קרן וליכא למימר דאכתי נגיפה הוי [אב] ונגיפה זוהי נגיפה
 דהיינו דקיפת הגוף דהא נגיפה אשכחן דנקרן היא : גבי אדם
 כשהשור כגס אדם כתיב כי יגוף שור את איש וגבי נגיפת שור בשור
 כתיב כי יגוף שור איש את שור רעהו : אדם דאית ליה מולא

כתיב כי יגח בהמה דלית לה מולא כתיב כי יגוף:
 ג ארבעה אבות נזיקין השור והבוי והמבעה וההבער
 ע"ג וכו'. מאי מבעה רב אמר מבעה זה אדם
 ושמואל אמר מבעה זה השן רב אמר מבעה זה
 ישעי' כל אדם דכתיב *אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם
 יבכדי' א תבעיון בעו ושמואל אמר מבעה זה השן דכתיב *איך
 נחפשו עשו גבעו נצפוניו מאי משמע כדמחרגם
 רב יוסף איכדון איתכליש עשו אתגליין מט-רוחי:
 ט א"ר אסי א"ר זירא א"ר הונא במצוה עד שליש
 שס ע"ג מאי שליש *אילימא שליש ביהו אלא מעתה
 אי אחרמי ליה תלתא מצותא ליחייב לבוליה כיתיה
 אלא א"ר זירא בתידור מצוה עד שליש במצוה.

שיש לו דעת לשמור את נופו: כתיב כי יגח דודאי כתכוון השור
 להרע ונזא עליו נכח אבל כניסה הוי משמע שחלאו עומד ודקפו
 בקרכיו ל"א אית לי' מולא ואיכו נזק להמיתו ככניס' דהוא (כניסת)
 [דקיסת] קרן מעט שא ככניסה נכח ככוכה ובתקופת קרן כנוף:
 אמר שומר הקנ"ה: אחזא בקר גאולה ללדיקים: וגם לילה
 חוסך לרשעי': אם תשובו בתשובה ומבקשו מקילה: בעווי אלמא
 באדם כתיב בעיו: אינלוין תרגומו של כנעו אלמא כנעו לשון
 גילוי הילכך אמר מנעה זה השן דמנעה לשון מגולה הוא דהיינו
 שן שפעמים מגולה ופעמים מנוסה:

שליש ביחו שקיינ אדם לבזבו נמנו' לולב או לילית או ס"ת
 שליט מה שיש לו: בהידור מצוה עד שליש במצוה
 שאם מולא נ' ס"ת לקנות א' הדור מקבירו יוסף שליט הדמים

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא ג

בעי רב אשי שליש מלגיו או שליש מלבר תיקו
במערבא אמרי משום דר' זירא עד שליש משלו

מכאן ואילך משל הקב"ה: ^{ל"ט}
תניא ר' נהן אומר מנין שלא יגדל אדם כלב רע א

בתוך ביתו ואל יעמיד סולם רעוע בתוך טו
ביתו שנא' *ולא תשים דמים בכיתך: *תניא צבוע ע"כ

זכר לאחר ו' שנים נעשה עטלף. עטלף לאחר ו' דנני' כנ
שנים נעשה ערפד ערפד לאחר ו' שנים נעשה טו

קימוש. קימוש לאחר ו' שנים נעשה חוח. חוח
לאחר ו' שנים נעשה שד. שדרו של אדם לאחר

ו' שנים נעשה נחש והוא דלא כרע כמורים:
*וישכב חזקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי ג

ויקק את ההדור דתכיף זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במלות ^{ס"ט ע"כ}
עשה לך ס"ת כאה לולב כאה טלית כאה ליצית כאה: מלגיו ^{ד"ס כלב}

כגון אם הקטן כמכר בש' יוסיף ג' דיכריס דהיינו שליט מלגיו ^{ס"ט}
שליט שנתוך הדמים ויקק את ההדור: או שליש מלבר הדמים

יקלוק לב' ויוסיף חלק ג' משלו דהיינו אם קטן כמכר גו' יוסיף ^{ס"ט}
ג' דיכרין ויקק את הגדול בט': עד שליש משלו דהיינו אותו

שליש שיוסיף בהידור מלות משלו הוא שאינו כפרע לו בקייו כדאמרי' ^{ס"ט}
היום לעשותם ולא היום ליטול שכרם: מכאן ואילך מה שיוסיף

בהידור יותר על שליט יפרע לו הקב"ה בקייו:
(צבוע זכר פי' נערוך אפעה. גיא הלכניעים מתרגמינן עישור ^{כנח' לא}

אפעיא: ערפד תרגום ירושלמי עטלף ערפדא): ^{כחלא}
ויקברוהו במעלה וגו' בקזקיה כתיב נספר דנרי הימים: ^{הדש"י 11}
ככאן

מא
יגוף:
הבער
אדם
גה זה
ה אם
*איד
תרגם
יוחי:
שליש
עשה
יחיה
זוה.
השור
דקפו
(פת)
גוף:
לילה
למא
לשן
היינו
ס"ת
זוה
ס"ס

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא ד

על קברו. פליגי ביה רבי נתן ורבנן חד אמר
ג' יוח"א ו' ואמרי לה שלשים. תנו רבנן וכבוד יז
עשו לו במותו זה חוקיה מלך יהודה שיצאו לפניו
ל"ו אלף חלוצי כתף דברי ר' יהודה א"ל ר' נחמיה:
זה לא גם לפני אחאב עשו כן אלא שהניחו ס"ת
על מטתו ואמרו קיום זה מה שכתוב בזה. והאידנא
נמי עבדינן הכי אפוקי מפקינן אנוחי לא מנחינן.

קידושין
פ"ק ועיין
במדרש
הלכות
ע"פ שם
ד"ס

ואבע"א אנוחי נמי מנחינן קיים לא אמרינן. אמר
רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן
למשאל שמעתא כי הוה עאל לבית הכסא והוה
בעינא מיניה מלחא לא פשיט לן ערד משי ידיה ומנח
תפילין ומברך והדר אמ' לן אפילו קיים אמרי' לימד
לא אמרינן. והאמר מר גדול ת"ת שהתלמוד מביא
לידי מעשה לא קשיא הא למיגמר הא לאגמורי:

בתורה שם: ג' ימים הושינו [שם] ישיבה: וחד אמר ו'
ימים: זה חוקיה מלך יהודה לשאל דתלמודא הוה ולא לאשמועינן
דהו חוקיה דהאי קרא דקזקי' כתב אלף אלף אורחים דמפרש
סאי כבוד עשו לו במותו כקט ואמר הכי: חלוצי כתף כמו
וקללה נעלו שקרעו נגדיהם עד שגראו כמפיהם: והאידנא
מפקינן ס"ת קמי גברא רבה: אנוחי על מטתו לא מכחינן:
כי הוה עייל לבית הכסא כלו' זמנא חדא כי הוה עייל לבית
הכסא אמר לן הכי קיים אמרינן לימד לא אמרינן ולימד אמרו
למזקיה והאידנא לא משום כבודו דמזקיה דלימד עדיף מקיים:
מביא לידי מעשה אלמא מעשה עדיף: למגמר לעלמו מעשה
עדיף אבל לאגמורי לאמרי' עדיף מעשה הילכך לימד לא אמרי':

זא
לים
בוהו
מים
מני
מה:
רבי
בר
מ"ד
קה
מאי
מא
תה
מ"ד
אר
עת
ש"ע
דס
ר:
בה
מ"ס
ונה
מיק

ה א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי מ"ד *אשריכם
 זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור
 כל העוסק בחורה ובגמילות חסדים וזכה לנחלת
 שני שבטים שנא' אשריכם זורעי ואין זריעה אלא
 צדקה שנא' *זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד ואין
 מים אלא תורה שנא' *הוי כל צמא לכו למים
 וזוכה לנחלת שני שבטים וזכה לכילה כיוסף דכתיב
 *בן פורת יוסף בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת
 יששכר דכתיב *יששכר חמור גרם. א"ד אויביו
 נופלין לפניו כיוסף דכתיב ביה *עמים ינגה יחדיו
 אפסי ארץ. וזוכה לבינה כיששכר דכתיב *ומבני
 יששכר יודעי בינה לעתי לדעת מה יעשה ישראל וגו':

כיצד הרגל

פרק שני

כא אמר רב סחורה אמר רב הונא אמר רב הדר
 בחצר חבירו שלא מדעתו אין צריך להעלות
 לו שכר משום שנא' *ושאיה יוכת שער אמר מר

זורעי היינו לזקה וקסד כדמפרש לקמיה: לנחלת שני שבטים
 דהכי משמע רגליכם ישולקו בנקלת השור והחמור יוסף
 ויששכר: בנות צעדה עלי שור היינו כילה: חמור גרם
 מתרגמינן עתיר נככסי: יוסף איקרי שור נכור שורו הדר לו:
 הדר בחצר חבירו ללא קיימא לאגרא: שלא מדעתו א"צ
 להעלות לו שכר שנא' ושאיה יוכת שער עד ששקו שאיה

כיצד הרגל פרק שני בבא קמא ה

בר רב אשי לדידי חוי ליה ומנגח כחורא:
ת"ש גמל טעון פשתן ועבר ברה"ר נכנסה פשתנו כב
לחוך החנות ודלקו בנרו של חנוני והדליק
את הכיור בעל גמל חייב הניח חנוני נרו מבחוץ
חנוני חייב ר' יהודה אומר בנר חנוכה פטור:

ה מ נ י ח

פרק שלישי

ת"ר חסידים הראשונים היו מצניעין קוצותיהם ו
וזכוכיותיהם בתוך שדותיהם ומעמיקי להם ל
ג' טפחים כדי שלא יעכב המחרישה רב ששת
שדי להו בנורא רבא שדי להו * בדגלת אמר רב פירוש
יהודה האי מאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי מדקל
דנויקין רבא אמר מילי דאבות ואמרי לה מילי
דברכות:

ת"ש הקדרין והוגגין שהיו מהלכין זה אחר זה לא
נתקל הראשון ונפל ונתקל השני בראשון וג'
נתקל בשני הראשון חייב בנוקי שני והשני חייב
מכתת שערי בית שאין בני אדם דרין בו והלכך זה שעמד בו
הסכהו ל"א בית שהוא שאוי וימיד מאין אדם יוכת שער מזיקין
מכתתין אותן (שער אדים):

בירה בית גדול: בנר חנוכה פטור שמלוה להכית ברשות הרבים
לפרסומי כיסא:
והוגגין מוכרי כלי זכוכית:

בנוקי שלישי ואם מחמת הראשון נפלו הראשון
חייב בנוקי כלם ואם הוהירו זה את זה פטורין:
ח ומורה איסי בן יהודה בע"ש בין השמשות שהוא
ולב פטור מפני שרץ ברשות. בע"ש מאי
שס"ע"נ ברשות איכא כדר' חנינא דא"ר חנינא *בואו ונצא
לקראת כלה מלכתא ואמרי לה לקראת שבת [כלה]
מלכתא ר' ינאי מתעטף [וקאי] ואמר בואי כלה
בואי כלה:

שור שנגח ארבעה וחמישה

פרק רביעי

לו תנן התם התוקע לחבירו נוחן לו סלע וכו' *חנן
ע"נ בישא חקע ליה להווא גברא אחא לקמיה
לו דרב הונא א"ל ויל הב ליה פלגא דווא ה"ל ווא
מכא בעי למיתכה ליה מיניה פלגא דווא לא הוה
משחקיל ליה חקע ליה אחרינא ויהביה ניהליה:

(ומורה איסי בן יהודה ברייתא שס תכיל איסי בן יהודה אומר
בן קייב מפני שהוא משוכה פירוש אם חקד בן ואחד
מהלך והזיקו זה את זה הרץ קייב וע"ז קאי ומורה וכו':) בואו
ונצא כאלם המקנל פני המלך:

התוקע המכהו כנגד אזנו לשון מורי ל"א תקיעה עמש: נוחן לו
סלע דמי נשמו לנד לערא וכזקא ורפוי אם ישכס שס
(הגמ' מסיק דהוא סלע מדינה והוא פלגא דוחי שמינית של סלע
לורי): ווא מכא פקות לורתו: ולא הוה משחקיל ליה לא

שור שנגח ד' וזה פרק רביעי בבא קמא י

[א"ר אכתו אמר קרא *עמד וימודד ארץ ראה ט
 ויחר גוים ראה ו' מצוות שקבלו עליהם בני נח לח
 כיוון שלא קיימו עמד והתיר ממונן לישראל ר' יוחנן חנקוק ג
 אמר מהכא *הופיע מהר פארן מפארן הופיע ממונם דנריס לג
 לישראל]. רב שמואל בר יהודה שכיבא ליה ברתיה
 אמרו ליה רבנן לעולא קום ניזול נינחמיה אמר להו
 מאי אית לי גבי נחמתא רבבלאי דגידופא הוא
 דאמרו מאי אפשר לי למיעבד הא אפשר להו
 למיעבד עבדו אויל הוא לחוריה לגביה א"ל *ויאמר דנריס ג
 ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה
 וכי עלה על דעתו של משה לעשות מלחמה שלא
 ברשות אלא נשא משה ק"ו בעצמו אמר זמרה
 מדינים שלא באו אלא לעזור את מואב אמרה
 תורה *צרור את המדינים והכיתם אותם *מואבים
 עצמם לא כ"ש א"ל הקב"ה לא כשעלתה על דעתך
 עלתה על דעתי שתי פרידות טובו יש לוי להוציא
 מהם רות המואביה ונעמה העמונית והלא דברים
 ק"ו ומה בשביל שתי פרידות טובות חס הקב"ה
 על שתי אומות גדולות ולא החריבן בתו של רבי
 הוב יכול להוליאו:

[מפארן כס"נב והקזיר התורה על כל האומות ולא קנלוה:]
 (דגידופא הוא כלפי מעלה:) מואבים עצמם שהמקילו
 נקלקול וזכרו את נלעס: פרידות גחלות: בתו של רבי אס
 ראיה לזרע כשר עאכ"ו שחקה:

הוציא חס

6 שור שנגח ד' זה' פרק רביעי בבא קמא

אם כשרה היא וראויה לצאת ממנה דבר טוב

עאכ"ו דהוה חיה:

יא"ד חייא בר אבא א"ר יוחנן אין הקב"ה מקפח

שכר כל בריה אפיו שכר שיחה נאה דאילו

דנכיס נ בכירה דקאמר' מואב א"ל הקב"ה למשה *אל

תצר את מואב ואל תחגר בם מלחמה מלחמה

הוא דלא הא אנגריא עכיד בהו. צעירה דקאמרה

ס בן עמי א"ל הקב"ה למשה *וקרבת מול בני עמון

אל תצורם ואל תחגר בם כלל דאפיו אנגריא לא

תעכיד בהו. וא"ר חייא בר אבא א"ר יהושע בן

קרחא לעולם יקדים אדם לדבר מצוה שבשביל

לילה אחת שקדמת' בכורה לצעירה קרמחה ד'

דורות לישראל עובד ישי ודוד ושלמה ואילו צעירה

ס"ח יד עד רחבעם דכתיב *ושם אמו נעמה העמונית:

יא תניא שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני

מא היה דורש כל אחין שבחורה כיון שהגיע

ע"נ *לאח ה' אלהיך תירא פירש אמרו לו תלמידיו

דנכיס י רבי כל אחין שדרשת מה תהא עליהן אמר להם

כשם שקבלתי שכר על הרדישה כך קבלתי שכר

על הפרישה עד שבא ר' עקיבא ולימד ארז ה'

אלהיך תירא לרבות תלמידי חכמים:

דקאמרה מואב לשון פרינות שהיא סאניה: אנגריא להשתעבד

נהם להביא להם מים ומזון:

אחין וגמין ריבויין: כשהגיע לאח ה' אלהיך תירא לא ידע

סה לרבות:

שיר שנגח ד' וה' - פרק רביעי' בבא קמא ז'

[פיסקא] ר' אליעזר אומר אין לו שמירה אלא מו

סכין וכו' אמר רבה מ"ט דר"א דאמר

קרא *ולא ישמרנו שוב אין לו שמירה לזה א"ל

שמות כל

אביו אלא מעתה דכתיב *ולא יכסנו שוב אין לו

ס

כסוי לזה וכ"ת ה"נ והתנן כיסהו כראוי ונפל לחוכו

שור או חמור ומת פטור אלא אמר אביו היינו

טעמא דר"א כדחניא ר' נתן אומר מנין שלא יגדל

ס

אדם כלב רע בחוך ביתו ואל יעמיד סולם רעוע

בחוך ביתו שנא' *ולא תשים דמים בכיחך :

דנרי' כנ

שור שנגח את הפרה

פרק חמישי

אמר ר"ש בר נחמני מנין להמוציא מחבירו עליו שסע"נ

הראי' שנא' *מי בעל דברים יגיש אליהם

שמות כד

וגיש ראייה אליהם מחקיף לה רב אשי הא ל"ל

קרא סברא הוא דכאיב ליה כיבא אויל לבי אסיא

אלא קרא לכדר"נ אמר רבה בר אבוח דאמר

מנין שאין נזקקין אלא לחובע תחלה שנא' מי

יגדל אדם וכו' ה"נ האי לא ישמרנו לא יקיימנו הוא :

שאיין נזקקין אלא לחובע תחלה כגון ראובן תובע שמעון

ענה שהלוהו (בעדים או בשטר) ושמעון עשינו תפסת

עשלי הקור לי עה שתפסת או עשכון היה נידך וכפסת עדמיו

שנשתפסת בו בתחלה כזקקין לטענת ראובן וקוליחין לו ענה

שנשתפסת בו בתחלה כזקקין לטענת ראובן וקוליחין לו ענה

7 שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

בעל דברים יגש אליהם יגיש דבריו אליהם אמרו
נהרדעי פעמים שנוקקין לנתבע תחלה והיכי דמי
דקא וילי נכסיה :

מה [משנה אדם שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה
ע"ז ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות כיצד משלם

דמי ולדות] שמיין את האשה כמה היא יפה עד
שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה אמר רשב"ג
מ"א* א"כ משהאשה יולדת משכח' [אלא שמיין את

הולדות ונותן לבעל וכו'. גמ' מאי קאמי' אמ' (רב)
[רבה] ה"ק וכי אשה משכח' קודם שתלד [יותר
מלאחר שתלד] והלא אשה משכחת לאחר שתלד
יותר מקודם שתלד אלא שמיין את הולדו ונותני' לבעל:

יב ת"ר מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה

במשעון וא"כ כזקקין לטענת שמעון לדון על דבר התפוס
והמשכון: דקא וילי נכסיה ש"ס כאן תגרים שיקטוהו בדמים
יקרים ומחר ילכו להם א"כ שקרקעותיו זלות ע"י תביעה זו
שכואין אותו דקוק ואם יוליאור לו תפוסתו או פשטונו ימכרם
ושלם לו מהם:

מאי קאמר דמשמע דהכי קאמר ליה דא"כ לדידך אית לך
משהאשה יולדת משנפת ות"ק הא קאמר דמפכתא: והלא
אשה משכחת בדמים לאחר שתלד דמתקלה דמיה פקוטי
לימכר שמסוככת היא למות בלער לידה והכי משמע מתנ"י א"כ
דכך שמיין כדקאמרת אשתכח דלא יהיב ליה מידי דמשהאשה
יולדת משנפת:

חופר ומסר הנורות לרבים ועולי רגלים שיהנו מהם:

8 שור שנגח את הפרה פרק חמישי בכא קמא

ולא כחייב ארך אף ארך אפים לצדיקים ולרשעים :
 יג ת"ר לא יסקל אדם מרשותו לרה"ר מעשה באדם
 סס אחד שהיה מסקל מרשותו לרה"ר ומצאו
 חסיד אחד א"ל ריקה מפני מה אתה מסקל מרשות
 שאינה שלך לרשות שלך לגלג עליו לימים נצרך
 למכור שדהו והיה מהלך באותו רה"ר ונכשל באותם
 אבנים אמר יפה אמר לי אותו החסיד מפני מה
 אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך :
 יד דרש הוא גלילאה עליה דרב חסדא כדרגין
 נב רעיא על ענא עביד לנגידא סמייחא :
 טו שאל ר' חנינא בן עגיל לר' חייא בר' אבא מפני
 נד מה בדברות הראשונים לא נאמר בהם טוב
 ע"ג ובדברות האחרונים *נאמר בהם טוב א"ל עד
 נה שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב שאלני אם
 ע' מוס' נאמר בהם טוב אם לאו שאיני יודע אם נאמר
 כ"ג קי"ג בהם טוב אם לאו כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי
 ד"ה מרוויסו וא' של רעה : לצדיקים מלשם שכר טוב לאלתר : ולרשעים
 מליסרע מהם לאלתר :

לא יסקל לכתות אנכיס : מרשות שאינה שלך שחא עמיד
 אתה למוכרה : לרשות שלך רה"ר כל ימי חייו הוא שלו :
 לגלג עליו לא היה מכיר טעמו של דבר :
 עביד לנגידא סמייחא לעו המושכת מנקר עיניה ונכשלת
 ונופלת בצורות והעדר חקריה כך כשהמקום נסרע
 משוכאי ישראל קמנה להם פרכסיס שאינם מהוגנים :
 נאמר בהן טוב גני כבוד אנ ואס דכתיב בהן למען ייטב לך :

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא ט

שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי שהיה בקי באגדה
אזיל לגביה. א"ל ממנו לא שמעתי אלא כך אמר
לי שמואל בר נחום אחי אמו של ר' אחא בר
חנינא ואמרי לה אבי אמו של ר' אחא בר חנינא
הואיל וסופן להשתבר [וכי סופן להשתבר] מאי
הוי אמר רב אשי חס ושלום פסקה טובה מישראל
א"ר יהושע (בן לוי) הרואה טי"ת בחלומו סימן
יפה לו מאי טעמא אילימא משום דכתי' טוב אימא

*וטאטאתיה במטאטא השמר חד טית קאמרינן. ישיב יד
אימא *טומאתה בשוליה טי"ת בי"ת קאמרינן אימא סיכא א
*טבעו בארץ שעריה אלא הואיל ופתח בו הכתוב טס ג
לטובה תחלה שמבראשית עד *וירא אלהים את עיין
האור לא כתיב טי"ת וא"ר יהושע ב"ל הרואה כוהרש"א
הספר בחלומו חסו עליו מן השמים ופראוהו והני ומכין
מילי בכחבא : דאשית א

אמר שמואל אווז ואווז הכר כלאים זה בזה מתקיף טס
לה רבא בר רב חנן מ"ט אילימא משום
דהאי אריך קועיה והאי זוטר קועיה אלא מעתה
גמלא פרסא וגמלא טייעא דהאי אלים קועיה והאי
קטין קועיה ה"נ דהוו כלאים זה בזה אלא אמר
אביי זה ביציו (מן החוץ) [מכחוץ] וזה ביציו
ופתח בו טי"ת שכתונה ראשונה בתורה כאמרה (לו) לטובה :

הספר תיבה זו לנדה הראוהו :
קועיה חרטומו ני"ק נלע"ז : טייעא ערבי : אלים קועיה לוארו
ענ : קטין דק : ביציו מבחוץ צילי הזכרות נכרין בלוח

9 שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא

מבפנים רב פפא אמר הא טעונה חרא ביעתא
בשיחלא ותא טעונה כמה ביעתא בשיחלא :

ה כ ו נ ס

פרק ששי

ס"ע"ג תניא א"ר יהושע ד' דברים העושה אותם פטור
מדיני אדם וחייב כדיני שמים ואלו הן
הפורץ גדר בפני בחמת חברו והכופף קמתו של
חברו בפני הדליקה והשובר עדי שקר להעיד
והיודע עדות לחברו ואינו מעיד לו :

טז (אלעזר) [אליעזר] ועירא * חוה סיים מסאני אוכמי
נמ (והוה אזיל) [וקאי] בשוקא דנהרדעא

ס"ע"ד אשכחיהו דבי ריש גלותא ואמרי ליה מאי שנא

הני מסאני אמר להו דקא מאבילנא אירושלים
א"ל את (חשיבת) [חשיבא] לאתאכולי אירושלי
סבור יוהרא הוא אתיוהו וחבשוהו אמר להו גברא
רבה אנא אמרו ליה מנא ידעינן אמר להו או אתון
בעו מינאי מלחא או אנא איבעי מנייכו מלחא
אמרו ליה בעי את אמר להו האי מאן דקץ כופרא
הנר מנקוץ: בשיחלא נטעיכה חסח חוה הנר אינו טוען כינה
שנייה עד שתלד הראשונה :

פטור מדיני אדם קסנר גרמל נכזקין פטור: הפורץ גדר
וילחא הנהמה ונרקה: הכופף קמתו ללד הדליקה כדי
שתנער נה האש:

מסאני אוכמי מכהג אנליס: כופרא נתמרי' כנוסר בענכיס :

הכונס פרק ששי כבא קמא

מאי משלם אמרו ליה משלם דמי כופרא והא
הוה חמרי (אלא) [אמרו ליה] משלם דמי חמרא
אמר להו והא לאו חמרי שקיל מיניה אמרו ליה
אימר לן את אמר להו בששים אמרו ליה מאן
אמר כוותיק אמר להו הא שמואל חי ובית דינו
קיים שדרו קמיה דשמואל אמר להו שפיר קאמר
לכו בששים ושכקוהו:

א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן אין פורענות יו
בא לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם ואינה ס
מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנא' *כי תצא סמות ככ
איש ומצאה קוצים אימתי איש יוצאה בזמן שהקוצים
מצויין לה ואינה מתחלת אלא מן הצדיקי' תחלה
שנא' ונאכל גדיש (ואכל) [ויאכל] גדיש לא נאמר
אלא ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר. חני רב יוסף
מ"ד *ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר סס יג
כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים
לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקי' תחלת
שנא' *והכרתי ממך צדיק ורשע בכי רב יוסף יתוקל' כל
כולו האי נמי לאין דומים א"ל אבוי טיבותא הוא
לגבייהו דכתיב *כי מפני הרעה נאסף הצדיק א"ר ישעיה סו
דמי כופרא אינו כלום למכור עכשיו: והא הוה חמרי
לאמר זמן: בס' עס הקרקע דהכל נכלל שהקונה קרקע
בסירותי' נותן עיבוי קלת נשנא שלאמר זמן:
היג כולי האי נמי לאין דומין כלו' להנל קשובים הלדיקים
סקודמין לפורענות: טיבותא הוא שלא יראה ברעה

ע"ז ניהודה אמר רב * לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא
 שנות יב בכי טוב שנא * ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו
 עד בקר. ח"ד דבר בעיר כנס רגליך שנא' ואתם
 ישיניהם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר ואומר * לך
 עמי בא בחדריך וסגור דלתך בערך ואומר
 דברי' לנ * מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה מאי ואומר
 וכ"ת ה"מ בליליא אבל ביממא לא ח"ש לך עמי
 בא בחדריך וסגור דלתך וכ"ת ה"מ היכא דליכא
 אימה מנאי אבל היכא דאיכא אימה מנאי כי
 נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא דעלמא טפי מעלי
 ח"ש מחוץ תשכל חרב ומחדרי' אימה אע"ג
 דמחדרים אימה מחוץ תשכל חרב. רבא בעידן
 ירמיה ט ריחחא הוה סבר כוי דכתי' * כי ערה מות בחלונינו.
 דאשי' יב ח"ר רעב בעיר פור רגליך שנ' * ויהי רעב בארץ
 ו"כ"ו וירד אברם מצרימה לגור שם ואומר * אם אמרנו
 נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר
 וכ"ת ה"מ היכא דליכא ספק נפשות אבל היכא
 העמידה לנא דכתיב וכו': בכי טוב בעוד קמה זוכת ולון
 במלון ולא ימתין עד שתקשך ולנקר לא ישכים ללאת עד שיאיר:
 כי טוב ליטא מעליא האור כי טוב כלו' טוב הוא ללאת בו
 ולהכנס בו עפני המזיקים והלסטים: חרב קרנו של מלאך
 הקות: אימה אימת מות של מלאך ולא בגלוי כל כך: ריחחא
 דבר: סבר כוי סתם קלוניות: אם אמרנו וגו' גד' אנשים
 קלורעים: דליכא ספק נפשות במקום שיגלה שם:

ה
 דאי
 מחנו
 יחלק
 מהל
 מסג
 דרכ
 ח"ר
 שמ
 קרו
 כלב
 משו
 יתי
 מר
 פת
 אמ
 לו
 לו
 ומכ
 לתר
 ח"ש
 דשו

הכונס פרק ששי בכא קמא יא

דאיכ' ספק נפשורת לא ת"ש *לכו ונפלה אל מ"כו
מחנה אדם אם יחיונו נחיה ת"ר דבר בעיר אל
יהלך אדם באמצע הדרך מפני שמלאך המות
מהלך באמצע הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא
מסגני להדיא שלום בעיר אל יהלך אדם בצידו
דרכי' דכיון דלית ליה רשותא מחבא חבוי ומסגני.
ת"ר דבר בעיר אל יכנס אדם יחידי לבית הכנסת
שמלאך המות מפקיד שם כליו. וה"מ היבא דלא
קרו ביה דרדקי ולא מצלו בידה עשרה. ת"ר
כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר כלבים
משחקים אליהו [הנביא] בא לעיר. וה"מ דלית
בהו נקבה:

יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דר' יצחק נפחא מר יח
א"ל לימא מר שמעתתא ומר א"ל לימא סס
מר אנדחא פתח למימר אנדחא ולא שביק מר
פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם
אמשול לכם משל למה הדבר דומה לאדם שיש
לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת
לו לבנות זקנה מלקטת לו שחורות נמצא קרח מכאן
ומכאן אמר להם אי הכי אימא לכו מלתא דשווא
לתרוויכו *כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה שחות ככ
ת"ש סיפיה דקרא ועתה לכו ונפלה אל עסקה ארס גו:
דלית בהו נקבה דהתם עאוס נקבה הוא דענדי:
דשווא לתרוויכו אנדחא ושעתתא בדבר אקד ושניכס שויס
נה שתתלו ותקטלו נה: כי תצא מעצמה אנקטו גרמנו

שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקדוש ברוך הוא עלי לשלם את הבעודה שהבערתי אני איכה דהצתי אש בציון שנא' *ויצת אש בציון ותאכל וכדיס נייסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנ' *ואנו אהיה לה חומרת אש סביב ולבבור אהיה בחוכה.

שמעתתא פתח הכתוב בנוקי ממונו וכו' :

יש *ויהאודה דוד ויאמר מי ישקנו מים מבור בית לחם אשר כשער ויבקעו שלשת הגבורי'

ש"כ כג [במחנה פלשתים וישאבו מים מבור מבית לחם

אשר בשער וגו'] מאי קא מיבעי' ליה אמ' רבא

טמון באש קא מיבעי' ליה (וכו') [אי כר' יהודה

אי כרבנן ופשטו ליה מה דפשטו לי' רב הונא

אמ' גדישים דשעורים דישראל הוו דהוו מטמרי

פלשתים בהו וקא מבעיא ליה מהו להציל עצמו

בממון חבירו שכחו ליה אסור להציל עצמו בממון

חבירו אבל אתה מלך ומלך פורץ לעשות דרך

ואין מוחים בירו. ורבנן ואיתומא רבה בר מרי

לו שקלקלנו והנטיק הקנ"ה לשלם כאלו הוא הנעירה :

[אשר בשער סנהדרין זקני השער] : טמון באש קא מבעיא

ליה מעשה נא לפכיו נמסכה שרפו אנשי גדיס של ישראל

והולך לשאל הלכה אם קיינים לשלם לליס הטמונים בתוכו

כר' יהודה או פטורים כרבנן : [גרושין דשעורין הוו אקרא

סמך דכתיב ותהי תלקט הגדה מלאת שעורים : מלך פורץ

גדר גדה אקריס לעשות לו דרך ולאוכלוסיו יאמרינן ננ"ב דרך

המלך אין לה צעורה :

הכונס פרק שש' בכא קמא יב

אמר גדישים דשעורים דישראל הון וגדישים
דערשנים דפלשתים וקא מיבעיא להו מהו ליטול
גדישים של שעורים דישראל ליתן לפני בהמתו
על מנת לשלם גדישים של ערשים דפלשתים
שלחו ליה *חבול ישיב רשע גזילה ישלם אע"פ יחזקאל לנ
שגזילה משלם רשע הוא אבל אתה מלך ומלך
פורץ לעשות לו דרך ואין מוחין ביהו]:

[בשלמא למ"ד הני תרתו היינו דכתיב ולא אבה כ
דוד לשחותם אמר כיון דאיכא איסורא סא

לא ניהא לי אלא למ"ד] טמון באש קא מבעיא
ליה מכדי גמרא הוא דשלחו ליה מאי לא אבה
דוד לשחותם דלא אמרינתו משמייתו אמר כך
מקובלני מבית דינו של שמואל הרמתי כל המוסר
עצמו למות על ד"ת אין אומרי דבר הלכה משמו:

א"ל רב אדא ברית דרב אויא לרב אשי מדה סב
בין גולן לחמסן א"ל חמסן יהיב דמי גולן
לא יהיב דמי א"ל אי יהיב דמי חמסן קרית ליה
והא א"ר הונא תליות וזבין זכיניה זכינא לא קשיא
הא דאמר רוצה אני הא דלא אמר רוצה אני:

מ ר ו ב ה

פרק שביעי

אמר רבא שור בן יומו קרוי שור איל בן יומו סה
מכדי גמרא שלחו ליה לא כלקד אלא ללמוד הלכה כמו שזלמן: ע"כ
לו וסאי ולא אבה:

ויקרא כג קרוי איל שור בן יומו קרוי שור דכתיב *שור או כשב או עז כי יולד איל בן יומו קרוי איל דכתיב דלשי' לא *ואילי צאנך לא אכלתי אילים הוא דלא אכל כבשי' אכל אלא לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל :

כא תניא א"ר עקיבא מפני מה אמרה תורה טבח סז ומכר משלם תשלומי ד' זה' מפני שנשחרש ע"ג בחטא *רבא אמר מפני ששנה בחטא :

סח תגן כרם רבעי היו מציינין אותו בקוויות אדמה כב סימנא כי אדמה מה אדמה איכא הנאה

סט מינה אף האי נמי כי מפרק שרי לאיתהנווי מינה ושל ערלה בחרסית סימנא בחרסית מה חרסית שאין הנאה מיני' אף האי לית ביה הנאה מינית ושל קברות בסיד סימנא דחיוור כעצמות וממחה ושופך כי היכי דניחזור טפי אמר רשב"ג בד"א בשביעי' דהפקר נינתו אבל בשאר שני שבוע

שנשחרש עשה שרשים כלו' כחזק בחטא שקלאו דמהכי מעשיו: בקוויות מוט"ש כותן פיסת רגבים סנינות הגבולים להודיע שהוא כרם רבעי ואסור בלא פדיון : דאיכא הנאה מיניה לאקר זמן בקרישה חריעה וקלירה : אף האי נמי איכא הכאה מיניה בפדיון : חרסית כתותי רעפס טיבל"א בלע"ז : וממחה ושופך עמקה את הסיד נמים ושופך סנינות הקנר : בד"א דענדיכן להו היכרא לעונרים ושנים : בשביעית שהיא הפקר ובהיתר הם נאים לאכול : אבל בשאר שני שבוע שהם נאים לגזול יכיקום ויאכלו דבר האסור והלעיטהו לרשע ויקום :

דלשי' לאו ש"מ איל בן יומו קרוי איל :

הלעיטהו לרשע וימות והצנועים מניחין את המעות
 ואומרים כל הנלקט מזה מחולל על המעות הללו:
 [ווסבר ר' יוסי חוך כדי דבור כדיבור דמי והתנן עג
 הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי ע"ג
 זו תמורת עולה דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר אם
 לכך נתכוון מתחילה הואיל ואי אפשר לקרות
 שני שמות כאחד דבריו קיימין ואם אמר תמורת
 עולה ונמלך ואמר תמורת שלמים הרי זו תמורת
 עולה והוינן בה נמלך פשיטא ואמר] רב פפא
 נמלך בתוך כדי דבור קאמרינן אמרי חרי חוך
 כדי דבור הווי חר כדי שאילת תלמיד לרב וחר
 כדי שאילת הרב לתלמיד כי לית ליה לר' יוסי כדי
 שאילת תלמיד לרב שלום עליך רבי ומורי דנפיש
 כדי שאילת הרב לתלמיד שלום עליך אית ליה:
 מעשה בר"ג שסימא את עין טבי עברו והיה עד
 שמח שמחה גדולה מצאו לר' יהושע ע"ג
 א"ל אי אתה יודע שטבי עברי יצא לחירות א"ל
 למה א"ל שסימית את עיני א"ל אין בדבריך כלום
 שכבר אין לו עדים:
 [הרי זו תמורת עולה דר"מ דאית ליה לר"מ תפוס ל' ראשון:
 דבריו קיימין ומרעה עד שתסתאב ותמכר ויניא בדמי
 קליה עולה ובדמי קליה שלמים]:
 טבי שם הענד: והיה שמח לסי שענד כשר היה והיה מתאזה
 לשקררו אלא שהמסקרה ענדו עונר בעשה: שכבר אין לך
 עדים וע"ס עלמך לא תשלם קנס:]

עט [א"ר אלעזר דאווהו שהטמין בחורשין וטבח ומכר
 ע"ג משלם חשלומי ד' וה' אמאי הא לא משך
 אמ' רב חסדא שהכישת במקל אמרו זכיון דראווהו
 גולן הוא כיון המטמרי מנייהו גנב הוא] ואלא גולן
 היכי דמי א"ר אבהו בגון בניהו בן יהודע שנא'
 ש"כ כג *ויגזול את החנית מיד המצרי ויהרגהו בחניתו
 שופט' ט ד' יוחנן אומר בגון בעלי שכס שנא' *וישימו לו
 בעלי שכס מארכים על ראשי התרים ויגולו כל
 אשר יעבור עליהם בדרך ור' אבהו מ"ט לא אמר
 מהאי אמר לך דכיון דמיטמרי איטמורי לאו גולני
 ניהו זר' יוחנן הא דקא מיטמרי (מטמרי) דלא
 נחזינהו אינשי וניערקו מנייהו :
 כג שאלו תלמידיו את ר' יוחנן בן זכאי מפני מה
 סס החמירתה תורה בגנב יותר מבגולן אמר
 להם זה השוה כבוד עבד לכבוד קנו וזה לא
 השוה כבוד עבד לכבוד קנו כביכול עשה עין של
 [שהטמין בחורשין שנטמן ציפר לגנוב בהמות הרועות שס :
 כיון דראווהו גולן הוא ולא דומה לגנב בפני שנים
 דהתם אע"ג דקזי ליה שאר אינשי לא מסתפי מינייהו דסימור
 אמר לא מינייהו שקילנא סידי אכל חורשין מרעה לכל הוא ולא ידע
 למאן ניהו הך בהמה וכיון דלא מיסתפי מכולי עלמא גולן הוא] :
 החמירת תורה לשלם כפל ד' וה' : השוה כבוד עבד לא ירא
 מנכי אדם כדרך שלא ירא מהקב"ה אכל גנב לא השוה
 עבד לקונו אלא כינד העבד יותר מקונו שהוא ירא מנכי אדם

מ
 מטה
 שומע
 [וזהו
 יראה
 עוב
 משל
 בני א
 בני ה
 את
 ענשו
 ולא
 כמה
 חמש
 בא
 מחנ
 ומעין
 במסת
 אין מ
 בסור
 כמ"ל
 אקרי

ממה כאלו אינו רואה ואזן של מטה כאלו אינה
 שומעת שנא' *הוי המעמיקים מה' לסחיר עצה ישיע' כט
 [וזהו במחשך מעשיהם וגו'] וכתיב *ויאמרו לא תליס נד
 יראה יה ולא יבין אלהי יעקב וכתיב * [כי אמרו] יחוקאל ט
 עזב ה' את הארץ ואין ה' רואה (תניא) א"ר מאיר רש"ל ח"ו
 משלו משל משום ר"ג למת הדבר דומה לשני
 בני אדם שהיו בעיר ועשו משתה אחד זימן את
 בני העיר ולא זימן את בני המלך ואחד לא זימן
 את בני העיר ולא זימן את בני המלך אי זה מהם
 ענשו מרובה הוי אומר זה שזימן את בני העיר
 ולא זימן את בני המלך א"ר מאיר בא וראה
 כמה גדול כחה של מלאכה שור שביטלו ממלאכתו
 חמשה שה שלא ביטלו ממלאכתו ד' אמר ריב"ז
 בא וראה כמה גדול כבוד הבריות שור שהולך
 ברגליו ה' שת שהרכיבו על כתפו ד':

מתני' אין מגדלין בהמ' דקה בא"י אבל מגדלין בסורי' ס
 ובמדברו שבא"י אין מגדלין חרנגולי בירושל'

ומעין של מעלה לא סהר : לסחיר עצה כמו להסתיר יועץ
 במסתרים לגנוב להרע : שה שהרכיבו הנכנס על כתפו חילול את
 עלמו ט לפיכך היקל הקנ"ה עליו במשלוטין :
 אין מגדלין בהמה דקה בא"י משום ישנ א"י שמנעיר את
 השדות וכל שדות א"י סתמן דישראל : אבל מגדלים
 בסוריא ארס לונה דדוד כנשה וקסנר ללא שמיה כנש והווי
 כק"ל ונק"ל קותר לגדל דלא קייסינן ליישוב ואס יפסידו שדות
 אקריס ישלמנה : אין מגדלים חרנגולים בירושלים אפילו

מפני הקדשים ולא כתנים בארץ ישראל מפני
הטהרות אין מגדלים חזירים בכל מקום לא יגדל
את הכלב א"כ היה קשור בשלשלת אין פורסין
נישכין ליונים אלא אם כן היה רחוק מן הישוב
ל' רים: [*ח"ר מעשה בחסיד אחד שהי' גונח מלבו
ושאלו לרופאים ואמרו אין לו תקנת עד שיינק
חלב הוחח משחרית לשחרית והביאו לו ען וקשרו
לו בכרעי המטה והי' יונק ממנה משחרית לשחרית
לימים נכנסו לו חבריו לבקרו כיון שראו אותה
העו קשורה בכרעי המטה חזרו לאחוריהם ואמרו
לסטים מזויין בביתו של זה ואנו נכנסין אצלו ישבו
ובדקו ולא מצאו בו אלא אותו עין של אותו העו
ואף הוא בשעת מיתתו אמר יודע אני שאין בי עין
אלא עין אותו העו שעברתי על דברי חברי]:

ישראל: [מפני הקדשים שישראל אוכלים שם נשר שלמים
ותודה ומעשר בהמה ודרך תרכגולים לנקר באשפה שחא יצאו
עלם כעדשה מן השרץ ויטמאו את הקדשים: ולא יגדלו כהנים
תרכגולים בכל א"י]: מפני הטהרות שהכהנים אוכלים
תרומה הן לריכין לזהר (נטהרה) [נטהרמן]: חזירים טעמא
מפרש בגמרא: את הכלב מפני שנושך ומכנע ומפלת אשה
מיראתו: נישבים פקיס שלא ילכדו בהם יוכים בני הישוב: ל'
רים ד' מילין: [גונח פלידר"א לועק מפני כאב הלג לא הי' יכול
להשיב רוקו: לסטים מזויין רועה נשדומ אחרים וגחל את
אוצר זרעו מפני שחייב להם: הרנים:]

שישף מלאוהו מלאוהו מלאוהו: מלאוהו מלאוהו: מלאוהו מלאוהו:

א"ר ישמעאל מבעלי בתים שבגליל העליון היו ^ס
בית אבא ומפני מה חרבו שהיו מרעין
בחורשים ודנין דיני ממונות ביחוד ואע"פ שהיו
להם חורשים סמוך לבתיהם שדה קטנה היתה
ומעבירין דרך עליה :

כשם שאמרו אין מגדלין בהמה דקה כך אמרו ^ס
אין מגדלין היה דקה ר' ישמעאל אומר
מגדלים כלבים כופרים וחזולים וקיפים וחולדות
סנאים מפני שעשויים לנקר את הבית מאי חולדות
סנאים אמר רב יהודה שירצא הרצא וא"ר *חרואס"א חרלא
הקטיני שקי ורעיא בני וורדיני מאי שרצא דמתתאי
שקיה [אמר רב יהודה אמר רב עשינו עצמינו
בבבל כא"י לבהמה דקה א"ל רב אדא בר אהבה
לרב הונא דידך מאי א"ל לדירן קא מנטרא להו
חובה א"ל חובה הקברינהו לבנה כולה שני דרב
אדא בר אהבה לא אקיים ורעא לרב הונא מחובה] :
שהיו מרעין בהמה דקה שהיו להם נקורשים : ואע"פ שהיו
חורשין סמוך לבתיהן ולא היו רועים נשדות אקרים
ומשום קורשים ליכא גזל דאמרינן לעיל אנל מגדלים נקורשים
ולקמן כמי בתקנת יהושע תיקן שלא יקפיד בעל היער על כך
אס"ה נעכשו מפני שדה קטנ' היתה ניכיה' ואל אקרי' היתה :
חיה דקה לנייס ושועלים : כלבים כופרים קטנים ונכסים
הם ל"א כלנים גדולים של ליידיס ואין מוזיקין : חולדות
סנאים גדלות נסנה : לנקר את הבית מן העכברים : וורדיני
סנה . דקטיני דקיס : דמתתאי שקיה שוקיה גולין :

טס רב ושמואל ורב אסי איקלעו לבי שבוע הבן ואמרו
לה לבי ישוע הבן רב לא עייל קמיה דשמואל
טס ע"ג *שמואל לא עייל קמיה דרב אסי רב אסי לא
עייל קמיה דרב אמרי מאן נתרח נתרח שמואל
וניתי רב ורב אסי ונתרח רב או רב אסי רב מלתי
בעלמי הוא דעכר ליה לשמואל משום התוא מעשה
דלטייה אדבריה רב עליה ארחכי וחכי אתא שונרא
קטעיה לידא דינוקא נפק רב ודרש חתול מותר
להרגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו
משום השבת אברה לבעלים :

טס א"ר אחא בר פפא משום ר' אבא בר פפא משום
ר' אדא בר פפא ואמרי לה א"ר אבא בר
פפא משום ר' חייא בר פפא משום ר' אחא בר
שבוע הבן צרית מילה ע"ש שעברו עליו ז' ימים ; [ישוע הבן
טסה שעסק לפדיון הבן נכור ישוע מתרגמין סורקן
כמו פדיון ;] רב לא עייל קמיה דשמואל טעמא אמרינן
לקמן : שמואל לא עייל קמיה דרב אסי שהיה גדול ממנו
ורב אסי תלמיד של רב הוה : מאן נתרח מי יתאמר מנאן וינא
באמרונה יקידי : ניתרח שמואל נאן וינאו רב ורב אסי רב
ואמר כך תלמידו : מלתא בעלמא הוא דעביד לשמואל
שמואל קטן שנכולס הוה חיה שאין רב נכנס לפניו טיבותא
ויקרא הוא דקעביד ליה טאוס מעשה דלטייה לשמואל בק' שרלי' :
אדבריה עליה הטעינו עליו לנהוג בו כבוד ; ארחכי והכי
דהו מסרני אתא שונרא וקטעיה לידא דההוא ינוקא ;

פפא
בר
החיס
ותלוג
מתיב
בגון
ועקר
כאן
הקב
שנא
ודלת
זוטר
לא
לעול
מלתא
ישרא
מחר
ודלת
וב"ס
סכירת
קשה
מנעב
בב"ב

פפא ואמרו לה א"ר אבא בר פפא משום ר' אחא
 בר פפא משום ר' חנינא בר פפא מתריעין על
 החיכוך בשבת ודלת הננעלת לא במהרה תפתח
 והלוקח בית בא"י כותבין עליו אונו אפי' בשבת
 מתיבי ושאר פורעניו המתרגשות ובאות על הצבור
 כגון חיכוך חגב וכו' צרעה ויתוש ושילוח נחשי
 ועקרבים לא היו מתריעים אלא צועקים לא קשיא
 כאן בלח כאן ביבש דאמר ריב"ל שחין שהביא
 הקב"ה על המצריים לח מבחוץ ויבש מבשנים
 שנא' *ויחי שחין אבעבועות פורח באדם ובבהמה
 ודלת הננעלת לא במהרה תפתח מאי היא מר
 זוטרי אמר סמיכה רב אשי אמר כל המריעין לו
 לא במהרה מטיבין לו רב אחא מדפתי אמר
 לעולם אין מטיבין לו ולא היא רב אחא מדפתי
 מלחא דנפשיה הוא דקאמר. והלוקח בית בארץ
 ישראל כותבין עליו אונו אפי' בשבת ס"ד אלא
 מתריעין בלנור ובתקינה ובשופרות ובקולרות נסמכת תענית ;
 חיכוך שקין שמתקבך האדם עליה פרוטי"ר בלע"ז ;
 ודלת הננעלת על האדם מהיות מלליק : לא במהרה תפתח
 ונ"ס לאפטי ברקמים : [והלוקח בית מנכרי : אונו שטר
 מכירה : לא היו מתריעין בשבת : צועקים ביסיד : יבש
 קשה שלק : אבעבועות פורח נפריקתו דהיינו מנסון הוא
 מנענע דהיינו לק סכלל דנפסיס הוי יבש :] מלחא דנפשיה
 ננ"נ בהשומפין דאימניה לאומניה ברישא ולא אסתיעא
 סילתא :

שמות ט

[כדאמר רבא התם אומר לנכרי ועושה הכא נמי
אומר לנכרי ועושה וכו']:

ת"ר עשרה חנאים החנה יהושע שיהו מרעין
בחורשין ומלקטין עצים בשדותיהם ומלקטין
עשבי' בכל מקום חוץ מתלחן וקוטמין נטיעות בכל
מקום חוץ מגרופיות של זית ומעין היוצא בתחלה
בני העיר מסתפקין ממנו ומחכין בימה של שכריה
ובלבד שלא יפרוס קלע ויעמיד את הספינה ונפנין
לאחורי הגדר אפילו בשדה מלאה כרכום

שס
פא

שיהו מרעין בהמות בקורשין ושלא יקסיד בעל (הנית) [היער]
על כד: ומלקטין עצים משדה חנרו וכן עשנים למאכל
בהמה: חוץ משדה תלחן דמעלו לה עשנים הגדלות עמה
והמולשן מפסיד את התלתן תלתן מין קטנית ושמו פנגרי"א:
וקוטמין נטיעות מן האילן קוטס בד ליטע או להרכיב ולא יקסיד
בעל האילן: חוץ מגרופיות של זית הקולץ זיתיו לשרוף מניק
שתי גרופיות מלא שני אגרוסי' כדאמרי' ס' הספינה והן מקליפות
ומוליאות דדין ומשם אין לקטס כטיעה מפני שמפסיד את
הגרופיות: בתחלה מקדש וכ"ש מעיינו' ישנים שהיו בימי יהושע:
ומחכין מטילין מכה ללוד דגים: בימה של טבריה ואע"פ שצמלק
כפתלי היתה כולה כדאמרינן לקמן: שלא יפרוס קלע דרך
לדים לתקוע יתדות ולעשות גדרי קנים נמים ללכוד שם דגים
וקורין לו במקומנו גז"ר באשכנז קורין לו וזכ"א (שלא יפרוס
קלע) מפני שמעכב ומעמיד את הספינה: לאחורי הגדר
לקמן מפרש לה לא כלרכה אלא ליטול הימנה לרוד לקנח ואע"פ

ומהלכין בשבילי הרשות עד שתרד רביעה שנייה
ומסתלקין לצדי הדרכים מפני יתירות הדרכים
והתועה בין הכרמים מפסוג ועולה ויורד
ומת מצורה קונה מקומו :

ת"ר ימה של טבריה בחלקו של נפתלי היתה גס ע"ג
ולא עוד אלא שנמל מלא חבל חרם בדרומ'
לקיים מה שנא' *יום ודרום ירשה תניא רשב"א דנדיס לג

מסורף את הגדר : ומהלכין בשבילי הרשות סתם בני אדם
מסתכסכו תבואתם עד שעת הזריעה ומקירים גדותיהם ליכנס
בהם כל אדם לקצר את הדרך שלא יקיף והן בקראין שבילי הרשות
לפי שברשות עושים והתנה יהושע שלא יקפידו על כך : עד
שתרד רביעה שנייה [זמנה] ב"ז במרשאין כדאמרינן בתענית
ומת מצורה הזרעים לומקות וקשה להם דריסת הרגל :
ומסתלקים לצדי הדרכים בכל עת ואפי' בזמן שהתבואה
בגדות הפקיר לכל אדם להסתלק מן הדרך מפני היתדות
ליכנס לגבול שדה קצירו ולילך על המיזר אלל הדרך : מפני
יתדות הדרכים נימות הקמה יבש הטיט וכעשה כיתדות מקום
דריסת האדם והנהמה שדרסו שם נימות הקורף וכעשה כשקיתות :
מפסג מכתק זמורות הנושכות המעכבות אותו ועולה ויורד עד
שמולא את הדרך : מקומו מקום שגפל שם בעת סותו קנאו
ליקצר ואין בעל השדה מעכב עליו :

אלא חבל חרם מלא קנל של מטדה היה לו בדרומה מן היבשה
למשך רשתו קרס כמו מלודים וקרמים (קהלת ז') :

י"ז

אומר תלושים שבהרים בחזקת כל השבטים הן
עומדים ומחזירים בחזקת אותי השבט ואין לך
כל שבט ושבט מישראל שאין לו בהר ובשפלה
דנניס וּבנגב ובעמק שנא *פנו וסעו לכם ובאו הר האמורי
ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף
הים וגו' וכן אתה מוצא בכנעניו ובפריזו ובאמוריים
שלפניה' שנא' ואל כל שכניו אלמא שכניו הכי הוּו :

שם רבי זר' חייא הוּו שקלי ואולי באורחא איסתלקו
לצדי הדרכים הוּו מפסיע ואול ר' יהודה
בן קנוסא קמיהו א"ל ר' לר' חייא מי הוא זדה
שמראה גדולה בפנינו א"ל ר' חייא שמא ר' יהודה
בן קנוסא תלמידי הוא וכל מעשיו לשם שמים
כי מטו לגביה חזייה א"ל אי לא יהודה בן קנוסא
את גורתינהו לשקך בגיזרא דפרזלא :

שם [אמרו עשרה תני חד סרי הויין] מהלכין בשבילי
בחזקת כל השבטים כל מי שרצה יטול דהא במטלטלים ושאר
השלל והמלקוח הוּו : וכן אתה מוצא בכנענים אע"ס שכתוב
כאן הר האמורי [אף] כנעני ופריזי כך היו להם וישראל שירשו
היה להם לכל אחד הר ושפלה ונגב ועמק [ארץ שדות וצקעות
לפן נקראת כגז שכל שעה היא כגובה שאין שם כל אילנות וקמה
זורקת ומנוגבה] :

מפסיע ואזיל מיתד ליתד פכיעות גסות ולא היה רוצה להסתלק
אל מלך הגדה : גדולה שהוא מראה לנו שהוא ירא
שמים מאד ואינו קושש לתכאים שהתכה יהושע ומקזי כיוהרא :
בגיזרא דפרזלא כלומר כידוי :

שמות טו והא מעיקר' הוה מתקנה דתני *וילכו שלשת ימים
סי' מקראו' במדבר ולא מצאו מים דורשי *רשומות אמרו
ישע' כה אין מים אלא תורה שנא' *הוי כל צמא לכו למים
כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה (מיד) גלאו
עמדו נביאים שכיניהם ותקנו להם שיהו קורין
בשבת ומפסיקי' באח' בשבת וקורין בשני ומפסיקי'
בג' ובד' וקורין בחמישי ומפסיקים ע"ש כדי שלא
ילינו בלא תורה שלשה ימים. מעיקר' תקנו חד
גברא תלת' פסוקי א"ג תלת' גברי ותלחא פסוקי
כנגד כהנים לויים וישראלים אתא הוא תיקן תלת'
גברי ועשרה פסוקי גדר י' בטלנין :

סס ת"ר ה' דברים נאמרו בשום משביע ומשחין
ומצהיל פנים ומרבה הזרע והורג כנים שכבנו
מעים וי"א מכנים אהבה ומוציא את הקנאה :

סס ע"ז עשרה דברים נאמרו בירושלים אין הבית חלוט
בה ואין מביאה עגלה ערופה ואינה נעשית
עיר הנדחת ואינה מטמאה בנגעים ואין מוציאין
בשכי ובקמישי תיקן נגיביהו קריאה יתירה] : עשרה בטלנין
בכי אדם כשרים בטלים ממלאכתן לעסוק בלרכי לנור ולכא קודמין
לבית הכנסת כדי שיהו מלויין עשרה לבית התפלה ומתפרכסים
משל לנור :

משחין מקמס את הגוף : מכנים את האהבה מתוך שמעמק
את הלב :

אין הבית חלוט בה כדין כתי ערי קומה אלא גאולה תהיה לו
אם ירצה לגאול ואם יגיע יובל יולא ציונל כנתי ערי קלרים :

מרובה פרק שביעי בבא קמא יט

בה זיוין וגוונטראות ואין עושין בה אשפתות ואין
עושין בה כבשונו ואין עושין בה גנות ופרדסות
חוץ מגנות וורדין שהיו מימות נביאים ראשונים
ואין מגדלין בה תרנגולי ואין מלינין בה את המת
אין הבוי חלוט בה דכתי' *וקם הבית אשר לו ויקרא
הזמה לצמיחות לקונה אותו לדורותיו וקסבל לא
נחלקה ירושלי' לשבטים ואינה מביאה עגל ערופה
דכתי' *כי ימצא חלל בארמה אשר ה' אלהיך דברים כל
נותן לך לרשתה וירושלים לא נחלקה לשבטים
ואינה נעשית עיר הנדחת דכתיב עריך וירושלים
לא נחלקה לשבטים ואינה מטמא' בנגעים דכתיב
*ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוהכם וירושלים ויקרא יד
לא נתחלקה לשבטי' ואין מוציאין בה זיוין וגוונטראו'
מפני אהל הטומאה ומשו' דלא ליחזקו עולי רגלי'
ואין עושין בה אשפתות משום שקצין ואין עושין
זיוין קורות וזלאין מן הכתלים גוונטראות אולה רליור בלע"ז על
סבי עליה שזקוף: כבשונוח משרפות סיד לקדירות: גינת
וורדין כך שמה והיא היתה לריכה לקטרת והיוכו כיפת הירדן
ע"ש שדרך הורד לגדל על שפת הירדן: אין מלינים בה מח
מת צו אדם צאותו היום קוברין אותו מיד: עריך משמע שאתה
יודע למי מיוקדת היא: אהל הטומאה שמה היא כזית מן המת
מוטל בארץ והגוונטראות מאהילות עליו ועל אנשים הרבה וכמלאת
מרבה את הטומאה: משום שרצים דרכן ליגדל באשפה ומרבים
טומאה לפי שמתים שם ומטמאים הקדשים שזרושלים: קוטרא

בה כבשונוח משום קוטר' ואין עושין בה גנור
 ופרדיסין משום סירחון ואין מגדלין בה תרנגולים
 משום קדשים ואין מלינים בה את המת גמרא:
 כה ת"ר כשצרו בית השמונאי זה על זה היה
 הורקנום מבפנים ואריסטובלוס מבחוץ ובכל
 סוף סופסוף יום היו משלשין להם בקופ' דינרין והיו מעלים
 להם תמידים היה שם זקן אח' שהיה מכיר
 בחכמת יונית אמר להם כ"ו שעוסקין בעבוד' אין
 נמסרים בידכם למחר שלשלו דינרין בקופה והעלו
 להם חזיר כיון שהגיע לחצי החומה נעץ צפרניו
 בחומה ונודעוזה א"י ארבע מאות פרסה על ד'
 מאות פרסה באותה שעה אמרו ארור האיש שיגדל
 חזירים וארור האדם שילמד את בנו חכמת יונית
 ועל אותה שעה שנינו מעש' שבא עומר מגנות
 עשן שנסקיר את הקומה וגנאי הוא: סירחון עשנים רעים
 הגדלים שם וזרקן צמח ועוד דרך גנות לזבלן ויש סירחון: משום
 קדשים שתרכגולים מנקרים באשפה ומביאים נזר שרלים נפיהם
 ומטמאים את הקדשים: גמרא מסורת היא בידינו ואין טעם לדבר:
 הוריקנום וארוסטובלוס אסין היו ומריבין על דבר המלוכה:
 היו משלשין אותן שנפכים מורידין מעל הקומה דינרין
 מתרומת הלשכה נקופה לאותן שנקו לקנות תמידין: נעץ
 צפרניו תקע שכן דרך חזיר כשגוררין אותו: ועל אותה שעה
 שנינו נמכסות: מעשה שבא העומר שהיה רגיל לבא מן הקרוז
 לירושלים אותה שעה בא מגנות לריסין רסוק מירושלים לפי

צרי
 זונה
 למה
 לשון
 לשון
 מי
 רשע
 ילדי
 וחמי
 מהב
 שאנ
 המכ
 בר
 למל
 ת"ר
 שב
 מקו
 יונת
 בארץ
 פרס
 עיני
 עלמי
 העיר
 ה

מרובה פרק שביעי בבא קמא כ

צריפין ושתי הלחם מבקעת עין סוכר. וחכמת
יונית מי אסירי והחני' אמר רבי בא"י *לשון סורסי פג
למה או לשון הקדש או ל' יונית וא"ר יוסי בבבל
לשון ארמי למה או לשון הקדש או ל' פרסי אמרי
לשון יונית לחוד חכמת יונית לחוד וחכמ' יונית
מי אסירא והאמר רב יהודה אמר שמואל משום
דשב"ג *עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי אלה איכא ג
ילדים היו בבית אבא ה' מאות מהם למדו תור'
וחמש מאות מהם למדו חכמת יונית ולא נשתייר
מהם אלא אני כאן וכן אחי אבא בעסי' אמרי
שאני בית ר"ג שהיו קרובים למלכות וכדתניא
המספר קומי הרי זה מדרכי האמורי אבטולמוס
בר ראובן התירו לו לספר קומי מפני שהוא קרוב
למלכות של בית ר"ג התירו להם לספר בחכמת
יונית מפני שקרובים למלכות:

ת"ר לא יגדל אדם את הכלב אלא א"כ קשור אס
שהקרינו בני המלך את תבואת הגדה : מבקעת עין סוכר אס
סקוס : לשון סורסי למה אלא או לשון הקדש או לשון
יונית הוא לשון לקוסורסי לשון כלעג הוא : פרסי ל' כאה מארמי
בארץ ישראל הסמוכה ליון נקט יוני ונבל הסמוך לפרס נקט ל'
סרסי : חכמת יונית בני פלטיץ הקרונים למלכות מספרין זה :
עיני עוללה לנפשי ל"ג מ"ד כלו' כך א"ר שמעון קורא אחי על
עלמי המקרא הזה שיש עלי לעולל עיני צבאי ודמעה מכל משפחות
העיר : ילדים צקורים : המספר קומי לפנים נמלך : מדרכי
האמורי שקספריס עלפניהם ומשירין נלורית מאקריהן :

ור
לים
א:
היה
בכל
לים
כיר
אין
עלו
רניו
ל' ד'
יגדל
יונית
גנות
רעים
משום
סיהס
לדבר:
וכה :
דיכרין
נעץ
שעה
קרוג
לפי

בשלשלת אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר
וקושרו ביום ומתירו כלילה וכו' :

כו דרש ר' דוסתאי דמן בירי *וכנחה יאמר שובה
ה' רכבות אלפי ישראל ללמדך שאין
מדניי השכיני שורה על ישראל פחות משני אלפים
ושני רכבות חסר אחד והיה אשה עוברה כיניהם
וראויה להשלים ונכה בה כלב והפילה נמצא זה
גם לשכינה שתחלק מישראל :

סס ההיא אתחא דעאלת למיפא בההוא ביתא נכח
בה כלבא א"ל מאריה לא תסתפי מיניה
שקילי ניבי אמרה ליה שקילא (טיבותיה דההוא
גברא) [טיבותיך] שדיא אחיורי כבר נד ולד :

ה ה ו ב ל פרק שמיני

פה *ורפא ירפא יכול אפילו שלא מחמת המכה
ת"ל רק] אמר מר יכול אפי' שלא מחמת
המכה ת"ל רק שלא מחמת המכה בעי קרא
אמרי מאי שלא מחמת המכה כדתניא הרי שעבר
על דברי רופא ואכל רבש או כל מיני מתיק
מפני שדבש וכל מיני מתיק קשין למכה והעלה
ניביה י"כאש"י בלע"ז ל"א ד' שיכי הכלב המאריכות שנו כוסך
שמעתי (בנכורות) : [שקילא טיבותך וכו' כטולה הו'
טובה] ומוטלת על הקוליס מה שאתה מכחמני הנל : כבר נ'
וכעקר מקומו] :

החובל סרק שמיני בבא קמא כא

מכתו גרנותני יכול יהא חייב לרפאותו ת"ל רק
מאי גרנותני אמ' אביו נאת' כריכתא מאי אסותי
אהלא וקירא וקלבא ואי א"ל אסייד אנא א"ל
דמית עלי כאריא ארבא ואי א"ל אייתינא אסיא
דמגן במגן א"ל אסיא דמגן במגן מגן שוי ואי
אמ' מיייתינא לך אסיא רחיקא א"ל אסיא רחיקא
עינא עוירא ואי א"ל הך הב לדידי ואנא מסינא
נפשאוי א"ל פשעת בנפשך ושקל' מינאי טפי ואי
א"ל קיץ לי מקץ א"ל כל שכן פשעת בנפשך
וקרו לי שור המזיק :

[פיסקא] בשת הכל לפי המבייש והמתכייש. פו

מני מתניתין לא ר' מאיר ולא ר'
יהודה אלא ר' שמעון היא דתנן וכולן רואין אותן
כאלו הם בני חורין שירדו מנכסיהם שהם בני
אברהם יצחק ויעקב דברי ר' מאיר ר' יהודה
אומר הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו ר"ש אומר

נאחה כריכתא נטר סת : אהלא אהלמ"י בלע"ז : וקירא שעוה :
וקלבא רי"שינא שנקבות של יין : ואי א"ל מזיק : אסייד
אנא אחי מרפא אותך ואיכי נותן דמי אסייד : רחיקא ומחיל
גבי : עינא עוירא שעתיד לילך לדרכו ואין קושא אס עיור עינו
של זה : אסיא דמגן שירפא נקנס וקרוב הוא : כ"ש דלא כיסא
לי נהכי דאי פשעת בנפשך גנאי גדולה הוא לי דקרו לי שור המזיק :
וכלן עכ"ס ועשירים : רואין אותם חפי' את העשירים : כאילו
ירדו בו' ואין שמין העני לפי עניותו להקל ולא את העשיר

עשרים רואין אותם כאילו הם בני חורין שירדו
מנכסיהם עניים כפחותין שבהם :

כז חניא ר' יהודה אומר סומא אין לו בושת וכן
פז היה ר' יהודה פוטרן מכל מצות האמורות

בחורה אמר רב ששת בריה דרב יהודה מ"ט
דנריס דר"י אמר קרא *אלה (המצות) [העדות] והחוקי'

והמשפטים כל שישנו במשפטים ישנו במצות
והוקי' וכל שאינו במשפטי' אינו במצות וחוקים

אמ' רב יוסף מריש הוה אמינא מ"ד הלכה כר"י
דאמר סומא פטור מן המצות קא עבידנא יומא

טבא לרבנן מ"ט דלא מפקדנא וקא עבידנא מצות
והשתא דשמעינ' להא דר' חנינא דא"ר חנינא

גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה מ"ד
לי אין הלכה כר' יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן

כ"ט כי מפקידנא אית לי אנרא טפי :

צ משנה מעשה באחד שפרע ראש האשה בשוק באת
ע"ז לפני ר' עקיבא וחייבו ליתן לה ת' זון

א"ל רבי חן לי זמן ונתן לו זמן שמרה עומדת על
לפי עשרו שהרי אין לדמי נשתו סוף אלף כולן שזין נכד: כפחותים

שבהם פחותים שנענייס להקל דכיון דעני הוא נשתו קלה :
סומא אין לו בושת פי' אם נייע הוא את קצירו פטור: כל

שישנו במשפטים דהא אסיקתיה סכלל ושפטו: רב יוסף
מאור עינים הוה :
[שמרה המתין לה עד שראתה עומדת על סתק חזרה] :

פתח חצרה ושיבר את הכד בפניה וכו כאיסור
שמן גילת' את ראש' והיתה מטפחת ומנחת ידה
על ראשה העמיד עליה עדי' וכו לפני ר"ע א"ל
לזו אני נותן ד' מאות זוז א"ל לא אמרת כלום החובל
בעצמו אע"פ שאינו רשאי פטור אחרים שחבלו בו
חייבים והקוצץ נטיעותיו אע"פ שאינו רשאי פטור
אחרים חייבים:

מאן תנא רשמערת ליה דאמר אין אדם רשאי **צא**
לחבל בעצמו אילימא האי תנא הוא דתניא ע"כ
ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש ר' אלעזר **ראשית ט**
אומר מיד נפשותיכם אדרוש את דמכם ודלמי
קטלא שאני אלא האי תנא הוא דתניא מקרעין
על המת ולא מדרכי האמורי א"ר אלעזר שמעתי
המקרע על המת יותר מדאי לוקה משו' כל תשהית
וכ"ש גופו ודילמא בגדים שאני דפסידא דלא הדר
הוא כי הא דר' יוחנן קרי למאני מכבודתיה ורב
חסדא כד הוה מסגי ביני היוזמי והיגי מדלי להו
למאניה אמר זה מעלה ארוכה וזה אינו מעלה
ארוכה אלא האי תנא הוא דתני' (א"ר אלעזר הקפר
ברבי מה ת"ל] *וכפר עליו מאשר חטא על הנפש כחדברי
וכו כאיסור שמן שמן קנוי באיסור: אע"פ שאינו רשאי
כדמס' טעמא בגמ' וכן קולץ כנטיעות אין ראשי דעובר בכל
תשקית: חייבין כטיעה בת שנה שתי כסף כדאמר' בהכנס:
[לנפשותיכם אדרוש מיד עלמיכם אדרוש: וכפר עליו כזו
כתיב: על הנפש שקטע שקטע כנס אדם:

[וכי באיזה נפש חטא זה אלא שציער עצמו מן היין והלא דברים ק"ו מה זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר עאכ"ו]:

אמר רב דיקלא דטעין קבא אסור למקצציה

מחיבי כמה יהא בוית ולא יקצצנו רובע שאני ויתים דחשיבי א"ר חנינא לא שכיב שיבחת ברי אלא דקץ תאינתא בלא זימנה אמר רבינא

דנריס כ

אם היה מעולה בדמים מותר תניא נמי הכי *רק עץ אשר חדע זה אילן מאכל כי לא עץ מאכל הוא זה אילן סרק וכי מאחר שסופו לרבות כל דבר מה ת"ל כי לא עץ מאכל הוא להקדים סרק למאכל *יכול אפילו מעולה בדמים ת"ל רק.

צב

שמואל אייתי ליה אריסיה תמרי אכל טעים בהו טעמא דחמרא א"ל מאי האי א"ל ביני גופני קיימי אמר מכחשי בחמרא כולי האי למחר אייתי לי מקורייהו רב חסדא הוא תאלי בי גופני

מכל דבר המסגף עלמו נתענית:]

רובע הקנ: ואם היה מעולה בדמים דמיו יקריס לנכין יותר מכנן פירותיו: רק עץ אשר חדע קרא יתירא הוא דה"ל למיכתב רק. אגר לא הוא מאכל: זה עץ מאכל וה"ק רק עץ אשר חדע חס איכך יודע קרוב למלוג חלא הוא קמנו ואפי" של מאכל: יכול אפילו מעולה בדמים לקורה יותר מפירות יהא סרק קודם לו: ת"ל רק מיעוט הקדמה: מקצציהו מקור

: סוף פסקא דמסכתא דבבא קמא פרק שמיני: ע"ה

א"ל לאריסיה עקרינהו גופני קני דיקלי דיקלי לא קני גופני :

משנה אע"פ שהוא נותן לו אין נמחל לו עד כח שיבקש ממנו שנאמ' *ועתה השב אשת ש

האיש וגו' ומנין שאם לא מחל לו שהוא אכורי לאשי' כ שנ' *ויתפלל אברהם אל האלהים וגו' : גמ' ת"ר ^ס

כל אלו שאמרו דמי בושתי אבל צערו אפילו הביא כל אילי נביות שבעול' אין נמחל לו עד

שיבקש ממנו שנ' *השב אשת האיש כי נביא הוא ^ס ויתפלל בערך אשת נביא בעי אהדורי אשת אחר

לא בעי אהדורי א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן ^{וכו' ס"ג} ^{וע"ס} ^{רש"א} השב אשת האיש מכל מקום ודקא אמרת *הגוי ^ס

גם צדיק תהרוג הלא הוא אמר לי אחותי היא ותוא גם היא אמרה אחי היא נביא הוא וכבר

למד אכסנאי שבא לעיר על עסקי אכיל' ושתיה שואלין אותו או על עסקי אשתו שואלין אותו

אשתך היא אחותך היא מכאן לבן נח שנהרג שהיה לו ללמוד ולא למד . *כי עצור עצר ה' ^ס

שלהן ועיקרן ל"א הנא לי קור שהוא כך לאכול וגדל סניב גרשו כלו' כלה עיקרם מפני שמפסיד וכאכל את הקור : גופני קני

דקלי מדמי היין כילין אלו לקנות קרקעות ואלו דקלי לא קני גופני אין שנתן עולה אלא לדבר מועט :

כל אלו שאמרו סלע מכה ומאחיס וד' מאות דמי בושתי הם : אבל צער גדול על בושתי אינו כמחל לי : שהיה לו ללמוד

ולא למד דרך ארץ מדקאמר ליה רממנא נביא הוא דמשע אין

א"ר אליעזר שחי עצירו הללו למה אחת באיש
 שכבת זרע שחים באשה שכבת זרע ולידה
 במתניתא חנא שחים באיש שכבת זרע וקטנים
 ג' באשה שכבת זרע וקטנים ולידה רבינא אמר
 שלשה באיש שכבת זרע וקטני ופי הטבע' ארבע'
 באשה שכבת זרע ולידה וקטני ופי הטבעת.

לאשית כ

*בעד כל רחם אמרי דכו ר' ינאי אפילו חרנגולת
 של בית אבימלך לא השיל' ביצתה אמר לו רבא
 לרבה בר מרי מנא הא מלחא דאמור רבנן כל
 כל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו
 דבר הוא נענה תחלה א"ל דכתיב *וה' שב את
 שבות איוב בהתפללו בעד רעהו א"ל את אמרת
 *מהתם ואנא אמינא מהכא *ויהפיל אברהם אל
 האלהים וירפא אלהים את אבימלך ואת אשתו
 נואמהותיו וגו' וכתיב *וה' פקד את שרה כאשר
 אמר וגו' כאשר אמר אברהם על אבימלך:

איוב וזכ

לאשית כ

סס

כט א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלחא דאמרו
 אינשי בהדי הוציא לקי כרבא א"ל דכתיב
 *למה תריבו אלי כלכם פשעתם כי נאום ה' א"ל
 חמש בדצריך וראוי אתה ליהרג: שכבת זרע שנמעי אשה לא
 יכולה לפלוט: כי טבעת נקב הגדולים לפניות: פקד מדלח כתיב
 ויפקוד את שרה וכתיב פקד משמע פקד כבר תמלה לאבימלך:
 בהדי הוציא לקי כרבא קץ הגדל אלל הכרוב כשנא לעוקרו
 פעמים שנעקר הכרוב עמו וכמלא לוקה בשנילו כלו' שכיני
 רשע לוקין עמו: כלכם פשעתם אף הכניא נמשע:

סס

ידויה כ

את
מאנ
בר
מאן
שהו
למל
א
א
עשי
כסף
והב
א
עד
נבר
שכח
ישלו
הס
ממא

את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא *עד אנה שמוות מו
מאנתם לשמור מצותי וחורותי א"ל רבא לרבה
בר מרי כתיב *ומקצה אחיו לקח חמישה אנשים ראשי' מו
מאן נינהו חמשה א"ל הכי א"ר יוחנן אותם דנדי' לג
שהוכפלו בשמות. יהודה נמו אכפולי מכפל א"ל סוטה פ"ק
למליה הוא דאכפל דא"ר שמואל בר נחמני ועיינס
א"ר יוחנן מ"ד *יחי ראובן ואל ימות וגו' וכו': דש"א
א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרו ל
אינשי בחר עניא אוליא עניוהא א"ל דתנן ס
עשירים מביאים ביכורים בקלחות של זהב ושל
כסף עניים בסלי נצרים של ערבה קלופת הסלים
והביכורים ניתנים לכהנים א"ל את אמרת מהתם
ואנא אמינא מהכא *וטמא טמא יקרא: סס ע"ב
א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרו ויקרא יב
רבנן השכם ואכול בקיץ מפני החמה ובחורף לא
עד אנה מאנתם וימשה וזהו ככלל: אותן שהוכפלו שמוותם
בנרבת משה *דן גד זבולון כסלני ואשר והודיעך הכתוב שקלשים הווקבל
שכולם היו ולריכין קזוק לפיכך כפל את שם להקזיקם (שלא וע"ש
שלוט נהם עין הרע) ואותם הביא יוסף לפני פרעה כדי שלא דש"א
יברור אותם להיות ראשי גייסות ולהטריקן. דרש"י
הסלים והביכורים ניתנו לכהן והעשירים לא היו כותכין איתא
(סליהם) [קלמותיהם] לכהן: נצרים שנטים: וטמא סדר אחר
טמא לא די לו נגעו אלא שמבייש את עלמו על כרקו הטיל עליו
הכתוב קובה:

דנדי' לג
סוטה פ"ק
דכות פ"ב
ועיינס

סס ע"ב

סס

פרק

הווקבל

שלא וע"ש

דש"א

דרש"י

בנחו'

איתא

סדר אחר

הכתוב קובה: אהרבה בשמיני

מפני הצנה ואמרי אינשי שיתין רהיטי רהוט ולא
שעי' חס מטו לגברא דמצפרא כריך דכתיב *לא ירעבו ולא
יצמאו ולא יכם שרב ושמש א"ל את אמרת מהתם
שמות כג ואנא אמינא מהכא *ועברתם את ה' אלהיכם וזו
ק"ש ותפלה וברך את לחמך ואת מימך וזו פת
במלח וקיתון של מים מכאן ואילך והסירותי
מחלה מקרבך ותני' מחלה זו מרה ולמה נקר'
שמה מחלה שפ"ג חלאים יש בה מחל"ה בנימטרי'
הכי הוי וכלן פת במלח שחרית וקיתון של מים
מבטלים :

לב

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא *דאמרי
אינשי חבריך קרייך חמרא אוכפא לגביך
מוש א"ל דכתיב *ויאמ' הגר שפחת שרי וגו' ותאמר
מפני שרי גברתי וגו' :

סס

כ"א

דאחור

דכנ

וע' דש"א

דאשי' טו

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי
אינשי מלתא דמונניא דאית כך קדי' אמר' א"ל
דכתי' *ויאמ' עבד אברהם אנכי א"ל רבא לרבה בר
דאשי' כדמרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי שפיל ואזיל

לג

טס

שיתין רהיטי ס' איש רלו ולא הגיעוהו לאוכל שקרית :

אוכפא וכו' כלו' טול אוכף של קמור והסירהו אליך וסיס אותו
על גבך כלו' הודה לדבריו ואל תענהו : מוש לשון לא
יסיס כלומר הסירהו אליך כמו סורו נא : שפחת שרי אמר לה
המלאך והיא ענתה שרי גבירת :

שפיל ואזיל כלו' מקמת עכותותו של אדם לא יהא בוש עלשאל

החובל פרק שמיני בבא קמא כה

בר אוזא ועינוהי מטייפין א"ל דכתיב *והטיב ה' ש"א כס
לאדוני וזכרת את אמתך וגו' :

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי לד
אינשי שיתין חכלי מטויה לככא דקל חכריה שס
שמע ולא אכל א"ל דכתיב *ולי אני עבדך ולצדוק מ"א א
הכתן ולבניהו בן יהודע ולשלמה עבדך לא קרא
א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא *ויביאה ראשי כד
יצחק האהלדה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי
לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו וכתיב

בתריה *ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה: שס כס

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי לה
אינשי חמרא למריה וטיבותא לשקייה א"ל שס
דכתיב *וסמכת את ירך עליו וגו' למען ישמעו חדני כו
(וויראו) כל עדת בני ישראל וכתיב *ויהושע בן דנני לד

דבר הלריך לו בין לתורה בין לפרכסתו לתבוע קובו : ועינוהי
מטייפין עיניו מלפוט למעלה למרקוק למזוכותיו ומברו בכתובו
כטוף עיכיד : כאשר ייטב באביגיל כתיב שהיתה מתכבאה
אימות ככל בעלה ונתוך דכריה מרמות לדוד שיזכור את יוסיה :
חכלי אבילות ומכאובות : ולי אני עבדך אלמא קונל היה עליו
שלא זימנו למשתה : שיתין לאו מקרא כפקא אלא מלתא
בעלמא הוא דקאמרי אינשי ילאו דוקא הוא : ויוסף אברהם
כתקכא ביצק :

חמרא וכו' היין של מלך הוא והשיתין אותו מקזיקין טובה לשר
המסקה ולא למלך :

נון מלא רוח הכמה כי סמך משה את ידיו עליו
וישמעו אליו כל בני ישראל וגו':

לו א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי

אינשי מטייל ואזיל דקלא בישא גבו קינא

דשרכי א"ל דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים

ומשולש בכתובים ותנן במתניתין ותנינא בברייתא

כתוב בתורה דכתיב *וילך עשו אל ישמעאל.

שנוי בנביאים דכתיב *ויחלקטו אל יפתח אנשים

יארקים ויצאו עמו. ומשולש בכתובים דכתיב *כל

עוף למינו ישכון ובן אדם לדומה לו. תנן במתניתין

כל המחובר לטמא טמא כל המחובר לטהור

טהור. ותנינא בברייתא ר' אליעזר אומר לא לחנם

הלך זרויר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו:

לו א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי

אינשו אי דלית דורא דלינא ואי לא לא

כי סמך *ויסמוך את ידיו תלה החכמה והגדולה במשה כאלו הוא

משה כל"ל כתבה ליהושע והיא אינה אלא מפי הקדוש ברוך הוא:

קינא דשרכי אילנות בטלים ואין עושין פני כמו גברא שרכא

בטלן כלו' דרך דקל רע ליגדל כלל אילן סרק: המחובר

לטמא טמא במסכת כלים [הוא] בסרק טענת וכו': לא

לחנם הלך זרויר ר' אליעזר סבר זרויר עוף עמא הוא ורבנן

פליגי עליה באלו טרפות: זרויר אישטור"כיל:

אי דלית אס מדלה ומגביה המשוי עמי דליכא: דורא טאי עשל

הוא שאין אדם רולה ליכנס במסכת היזק מסון ומסת עול

החובל פרק שמיני בבא קמא כו

דלינא א"ל דכתיב *ויאמר אליה ברק אם תלכי שופטי' ד
עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך א"ל
רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי
כלבא בכפניה גללי מבלע דכתיב *נפש שבעה חשלי כו
תבוס נופת ונפש רעבה כל מר מחוק. א"ל רבא
לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי אינשי קרית
לחברך ולא ענד רמי גודא רבה שדי ביה א"ל
דכתיב *יען טהרתיך ולא טהרת מטומאתך לא יחוקא' כד
תטהרי עוד. א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא
מלתא דאמרי אינשי בירא דשתית מיניה (מיא)
לא תשדי ביה קלא א"ל דכתיב *לא תתעב דנרי' כג
אדומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית
בארצו :

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי לח
אינשי כד הוינג ווטרי לגברי השחא דקשישנא שס
לדרדקי. א"ל מעיקרא כתיב *וה' הולך לפניהם שוות יג

דבר א"ל כ משתתף קברו עמו : גללי חכמים לשון מורי ל"א גללים
מש וראשון ישר דגללים מש אורחיה הוא : קרית חברך להוכיחו
ולא ענד : רמי גודא פותל הפל עליו כלו הכיחה ויסול ברשעתו
דקהו בידו : דשתית מיניה ששתית עמו כנר בלעא : לא תשדי
ביה קלא מוט"א בלע"ו כלו דבר הנלמד לך פעם אחת בוג
לא תבזהו :

כד הוינג ווטרא לגברי כשהיינו קטני היינו חשובים כגברי
השתא דקשישנא עכשיו שהוקננו הכנו שפלים כתיבוקות :

יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש
צג להאיר להם ולבסוף כתיב **הנה אנכי שולח
מלאך לפניך לשמרך בדרך:

לט א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי
סס אינשי בחר מרי נכסי *ציבי משוך. א"ל

לשון שוחן דכתיב *וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן
רשעי יי ובקר ואהלים. אמר רב חנין כל המוסר דין על

סס חבירו הוא נענש תחלה שנא' *ותאמר שרי אל
סס אברם חמסי עליך וגו' וכתיב *ויבא אברהם לספוד

לשרה ולבכותה והני מילי דאית ליה דיונא בארעא
א"ר יצחק אוי לו לצועק יותר מלנצעק. תנ"ר

אחד הצועק ואחד הנצעק במשמע אלא שממהרי'
לצועק יותר מן הנצעק:

מ וא"ר יצחק לעולם אל תהי קללת הדיוט קלרה
סס בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים

סס כ בזרעה שנ' *הנה הוא לך כסות עינים אמר לה
הואיל וכסית ממני ולא גלית שהוא אישך וגרמת

לי הצער הזה יהי רצון שיהיו לך בנים כהוי
סס כו עינים ונתקיים בזרעה דכתיב *ויהי כי זקן יצחק

ותכהין עיניו מראות. א"ר אבהו לעולם יהא אדם
מן הנרדפים ולא מן הרודפים שאין לך נרדף

בעופות יותר מתורים ובני יונה והכשירן הכתוב
לנבי המזבח:

אחד הצועק ואחד הנצעק וקרה אפי והרגתי אתכם שנים
במשמע: אלא שממהרין לצועק מקלה כדאשכחן בשרה:

הגוזל עצים

פרק השיעי

חניא ר' אליעזר בן יעקב אומר הרי שגזל סאה מא
 של היטין טחנה לשה ואפאה והפריש ממנה צד
 חלה כיצד מברך אין זה מברך אלא מנאץ ועל
 זה נאמר *ובוצע ברך נאץ ה' : ^{תליס י}
 ת"ר הגולנין ומלוי ברבית שהחזירו אין מקבלין מב
 מהם והמקבל מהם אין רוח חכמים נוחה שם ע"כ
 הימנו . א"ר יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו ע' כמו'
 דחניא מעשה באדם אחד שבקש לעשות תשובה כנו'
 אמרה לו אשתו ריקה אם אתה עושה תשובה
 אפילו אבנט אינו שלך ונמנע ולא עשה תשובה
 באותה שעה אמרו הגולנין ומלוי ברבית שהחזירו
 אין מקבלים מהם והמקבל מהם אין רוח חכמים
 נוחה הימנו :

ת"ר איזהו מטבע של ירושלים דוד ושלמה מצד מג
 אחד וירושלים עיר הקדש מצד אחד ואיזהו צד
 מטבע של אברהם [אבינו] זקן וזקנה מצד אחד ע"כ
 ובחור ובתולה מצד אחד :

ובוצע ברך גזל ומנרך (כאן ה'). [בולע] כמו כל בולע כלע :
 אין רוח חכמים נוחה הימנו אין רוח חכמה ומסידות בקרבנו :
 דוד ושלמה כתוב מלך אק' ומלך שכי כתוב ירושלי' עיר הקדש :
 זקן וזקנה אברהם ושרה : בחור ובתולה יצחק ורזקה :

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא כח

הפנים ושירי מנחות וד' בירושלים הבכורה
והביכורים והמזרם מן התורה ואיל נזיר ועורות
קדשים וי' בנבולין תרומה ותרומת מעשר וחלה
וראשית הגז והמתנות ופדיון הבן ופדיון פטר
חמור ושדה אחוזה ושדה חרמים וגזל הגר :

כאכלים וכל המנחות קדשי הקדשים הם כדכתיב לא תאכל
עליו חמץ וגו' ושירי מנחות כל מנחות הנקמלות מנחת כדב
ומנחת קוטף ומנחת סיטה: הבכורה בכור תם כאכל בכל
העיר וכן הביכורים לריכס קומה כדכתיב ואכלת לפני ה'
אלהיך וגו' ואמר מר ותרומת ידך אלו בכורי: והמזרם מתורה
קזה ושוק וד' קלות מד' מינים שנה קלות ורקיקים חמץ ורבוכה
וכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לכהן הזורק וגו':
מזרם מאיל נזיר זרוע בשלה וקלה ורקיק וקזה ושוק של שלמים
בכלל תודה הוא לתודה שלמים אקרי והכך תרתי תודה ואיל
נזיר משום דדמיין להדי קאיב להו כקדא כדקאמר בשמיטת
קולין בסרק הזרוע: ועורות קדשי עורות עולה וקטאות ואשמות
אכל קדשים קלים עורותיהן לבעלים כדאמרי' בזבחים פ' טבול
יוס וע"ה קאיב להו בהדו הכך לירושלים למעוטי דאין כקשבין
בהדי הכך דגבולין דהיינו עורות לא (מיתיהיב) להו אלא
בירושלים ובהדי הכך דבמקדש לא קאיב אלא הנהו דאי כפקי חוץ
לקלעים מפסלי ציולא: ושדה אחוזה שהקדישה בעלים ולא
גאלה ומכרה גזר כשהלוקק ממזיר ציובל מתקלקת לכהנים:
ושדה חרמים ישראל שהקרימו שדיהן: וגזל הגר כמי קרי ליה
מתכות גבולים שאם נתנו לכהן המשמר חוץ לירושלים ילא ואיל
אשמו יעלה לירושלים להקריב:

הַגּוּזֵל וּמֵאכִיל

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

מִדְּאָמַר רַב כִּיבִי בַר גִּידֵל א"ר שִׁמְעוֹן חֲסִידָא גּוּל
 נִכְרֵי אֲסוּר אֲבִידָתוֹ מוֹתֶרֶת גּוּלוֹ אֲסוּר דֵּא"ר
 קיג הוּנָא מִנִּין לַגּוּל נִכְרֵי שֶׁהוּא אֲסוּר שְׁנֵא' *וְאֵכְלָה
 ע"ג אֵת כָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לְךָ בְּזִמְנָן
 דְּנִיִּים וְשֶׁהֵם מִסּוּרִים בִּידֶךָ וְלֹא בְּזִמְנָן שְׂאִינָם מִסּוּרִים
 בִּידֶךָ [אֲבִידָתוֹ מוֹתֶרֶת דֵּא"ר חֲמָא בַר גּוּרִיא אָמַר
 סס כַּב רַב מִנִּין לְאֲבִידָתָא נִכְרֵי שֶׁהוּא מוֹתֶרֶת שְׁנֵא' *לְכָל
 אֲבִידָתָא אֲחִיךָ וְאִימָא הִנֵּי מִלִּי הִיכָא דְלֹא אֲתִי
 לִידֵי דְלֹא מַחֲיִיב לְאֶהְדּוּרֵי בְּתֶרָה אֲבָל הִיכִי דֵּאֲתִי
 לִידֵי אִימָא לִיהֲדֶרְהָ אָמַר רַבִּינָא וּמִצִּאתָה דֵּאֲתוּ
 לִידֵי מִשְׁמַע]:

מֵה הָהוּא גִבְרָא דְהוּהוּ בְּעֵי אַחוּי אֲתִיבְנָא דְחֲבֵרִיָּה
 קיז אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב א"ל לֹא תַחֲוֵי וְלֹא תַחֲוֵי
 א"ל מַחֲוִינָא וּמַחֲוִינָא יִתִּיב רַב כְּהֵנָּה קָמֵי דְרַב
 יטעני' כח שִׁמְטִיָּה לְקוּעֵי מִינֵיהּ קָרִי רַב עִילוּיָה *בְּנִיךָ עוֹלְפִי
 שִׁכְבוּ בְּרֵאשׁ כָּל חוּצוֹת כְּתוּבָא מִכְמַר מַה תּוּבָא
 זֶה כִּיּוֹן שֶׁנִּפְלַ בְּמִכְמַר אֵין מִרְחֻמִּין עֲלֵיו אִף מִמוֹנָם
 אינו חרש'י (בְּעֵי אַחוּי ר"ל שֶׁלֹּא גִזְלָה לְעַמּוֹ אֲלֵא לְהִרְאוֹ לְנִכְרִים עַל
 חֲבֵרֵי שֶׁל חֲבֵירוֹ שִׁגְלוּ): לְקוּעִיָּה לְטוֹאֲרִיָּה שֶׁנֶּרְמַר מִפְּרַקְתּוֹ:
 תּוּבָא קִיָּה הוּא וְהוּא שׁוֹר הֵנֶר כְּדִקְתַּרְגְּמֵי' וְתוּבָא תוּרְבֵּלָא תּוּר שׁוֹר
 בְּלֹא יַעַר: אֵין מִרְחֻמִּין עֲלֵיו וְשִׁמִּיר עֲנֵדָת דְקַטְלָתִיה:

הגזול ומאכיל שרץ עשירי בבא קמא כט

של ישראל כיון שנפל ביד נכרי אין מרחמין
עליו א"ל (ל) רב כהנא עד האידנא הוו פרסאי
דלא קפדי אשפיכות דמים והשתא איכא יוננאי
דקפדי אשפיכות דמים ואמרי מרדין מרדין קום
סק לארעא דישראל וקביל עלך שלא תיקשי
לרבי יוחנן שבע שנין אול אשכחיה לריש לקיש
דיתוב וקא מסיים מתיבתא דיומא לרבנן אמר
להו ר"ל היכא אמרו ליה אמאי אמר להו האי
קושיא והאי קושיא האי פירוקא והאי פירוקא
אמרו ליה לריש לקיש אול ר"ל א"ל לרבי יוחנן
ארי עלה מבבל לעיין מר (במתיבא) [במותיבתא]
דלמחר למחר אותבוה בדרא קמא קמיה דר' יוחנן
אמר שמעתתא ולא אקשי שמעתתא ולא אקשי
אנחתו אחורי שבע דרי עד דאותבירה בדרא
בחרא. א"ל ר' יוחנן לר"ש בן לקיש ארי שאמרת
נעשרה שועל. אמר רב כהנא יהא רעוא דהני
שבע דרי ליהו חילוף שבע שנין דאמר לי רב קם
אכרעיה א"ל נהדר מר ברישא אמר שמעתתא
ואקשיה אמר שמעתתא ואקשיה עד דאוקמיה
בדרא קמא *רבי יוחנן הוה יתיב אשבע בסתר קינגו' גרסא
שלפי ליה חדא ביסתרקא מתותי אמ' שמעתתא
מסי' מתיבתא דיומא לרבנן היה מקויר ושונה להם מה שדרש
ר' יוסקן אותו היום לפי שר"ל קכס גדול היה ולאחר ששמעו כלס
[מפי הרב] היה קחר ומכוונן בידם: בדרא קמא שזע שזכות
תלמידים יושנים לפניו זו לפנים מזו: ביסתרקי תפי"ד בלע"ז:

גרסא
לסרת
וע"ש

ואקשי ליה עד דשלפי ליה כולי ביסחרקי מתוהיה
עד דיתוב אארעא. ר' יוחנן גברא סבא הוה
ומסרהי גביניה אמר להו דלו לי עיני ואחוייה דלו
ליה במכחלתא דכספא הוא דפריטא שפוותיה
סבר אחוכי קמחייד ביה חלשא דעתיה ונח נפשי
למחר אמר להו ר' יוחנן לרבנן חויהו לבבלאה
היכי עביד אמרו ליה דרכיה הכי על לגבי מערתא
סס ע"ג חזא דהוה *הדרא ליה עכנא א"ל עכנא עכנא
פתח פומיך ויכנס הרב אצל תלמיד ולא פתח
יכנס חבר אצל חבר ולא פתח יכנס תלמיד אצל
הרב פתח ליה בעא רחמי ואוקמי א"ל אי הוה
ידענא דדרכיה דמר הכי לא חלשא דעתאי השתא
ליתי מר בהדן א"ל אי מצית למיבעי רחמי דתו לא
שכיבנ' אזלינ' ואי לא לא אזלינ' הואיל וחליף שעתא

מסרהי גביניה גנות עיניו גדולים ומכסים עיניו: פריטא
שפוותיה נקרעה שפתו על ידי מכה: הדרא ליה עכנא כחש
גדול עשה עלמו כגלגל וקקיף את פי המערה וכותן זכנו לתוך
פיו ואין אדם יכול לכנס: פתח פיך הרמיני פתחך להסיר זכביך
מפיך ועשה פתח ליכנס: אי מצית למבעי רחמי דתו לא
שכיבנא אי חקשינא לך אזלינ' בהדך ואעמוד אלך כנ"ה:
ואי לא הואיל וחליף שעתא ואיתרמיס כיסא קליף ולא אלך
עוד עמך שחא תכעוס עלי ואמות עוד פעם אקרת אלך
לביתי קי ולא אעמו' עוד אלך פן אמות פעם אקר' ואית דמפרשי
הואיל וקליף שעתא וקבלתי נער מיתה לא אקבל עוד פעם אקרת

והואיל וקליף שעתא וקבלתי נער מיתה לא אקבל עוד פעם אקרת

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא ל

חלוק תייריה אוקמיה שייליה כל ספיקא דהוה ליה ופשטינתו ניהליה והיינו דא"ר יוחנן דילכון אמרי דילהון היא :

ממון מסור רב הונא ורב יהודה ח"א מותר לאבדו מו ביד וח"א אסור לאבדו ביד מ"ד מותר קיט לאבדו ביד לא יהא ממונו חמור מגופו ומ"ד אסור לאבדו דילמא הוה לי' זרעא מעליא וכתיב * יכין רשע וצדיק ילכש רב חסדא הוה ליה ההוא אריסא דהוה תקיל ויהיב תקיל ושקיל סלקיה

לינך מכאן ובפסקים מוכח שהלך לביתו דאמר רב כהנא אי לאו דכסינכא כהכתא לאו אכא גלאי אמרי לי' והא למקום תורה גליה א"ל לאו אכא גלאי כדגלו שאר אינשי שהרי לא בעבור מקום תורה גליתי אלא מאימת מלכות ברקתי אלמא צמר הכי קי היה ועוד אמרינן בצרכות ירושלמי דפגע ביה ההוא גברא א"ל מאי עבדי בשמיא כלו' שליעג עליו שהיה עת וקיה א"ל גור דיניה דההוא גברא עתתם עתתם ומית ההוא גברא פגע ביה אקרינכא א"ל ה"כ ומית אתו לקמיה דר' יוסקן א"ל בר אינש דאעיה מבשר' ליה ואיכתתיה דאבוב מיקרא כו' : תייריה הקיבו משכתו : דילכון אמרי (אמרי) שלכס הייתי אומר תורה של בני א"י [הוא] : דילהון היא של בני בבל :

מסור עלשין (המוסר ממון קצרו ביד נכריס) [המאבד ממון קצרו] : חמור מגופו דקי"ל בפ"ב דע"ז דמותר לאבד גופו בידיים דקתני המיכיס והמסורת מורידין אותן לבור ולא מעלין : תקיל ויהיב לרב חסדא : תקיל ושקיל לכפשיה מדקדק

קרא אנפשיה *צפון לצדיק חיל חוטא. *כי מה תקות
 חנף כי יבצע כי ישל אלוה נפשו. רב הונא ורב
 חסדא חד אמ' נפשו דנגזל וחד אמר נפשו של גולן.
 מ"ד נפשו של נגזל דכתיב *כן ארחות כל בוצע
 בצע את נפש בעליו יקה. מ"ד נפשו של גולן
 דכתיב *אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני
 בשער כי ה' יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש
 ואידך נמי הכתיב נפש בעליו יקה מאי בעליו בעליו
 דהשתא. ואידך נמי הכתיב וקבע את קובעיהם
 נפש מה טעם קאמר מה טעם וקבע את קובעיה'
 משום דקבעי נפש א"ר יוחנן כל הגזול את חברו
 שוה פרוטה כאלו נוטל נשמתו ממנו שנאמ' כן
 ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקה. ואומר
 *ואכל קצירך ולחמך יאכלו בניך ובנותיך ואומר
 *מחמם בני יהודה אשר שפכו דם נקי בארצם
 צלוקה ואינו מוותר מלקו כלום. ל"א מקלה היה נוטל ודך
 שאר ארסיס ליטול שליט: [קרא אנפשיה] רב חסדא לדיק
 והאריס חוטא וכלפן קילו לרב חסדא דסלקו ונטל חלקו: [כי
 ישל אלוה נפשו משליך הקב"ה כשמתו ומאכיל ממנו כשמה אמת:]
 אל תגזול דל כי דל הוא אע"פ שדל הוא ואין לו מה לגזלו:
 אל תדכא עני בשער מעשר עמי ולקט שכמה ופאה המתחלקין
 בשעריך אל תדכאו (שס) [נס]: וקבע את קובעיהם נפש
 גזל כפש גזליהם: בעלים דהשתא גולן שנעשה עכשיו בעלים
 לממון: ואכל קצירך ולחמך ודומה לך כאוכל בניך ובנותיך
 לפי שאין לך שונ כמה לפרנסם: מחמם בני יהודה מגזל שעשו

חשלי יג
אייב כו

חשלי א
שס כג

ידויה ס
יואל ד

הגב
ואו
הגב
נפש
וכ"ר
דמו
נקי
אבל
אשו
שא
הכה
גב
נשי
א"ל
מעל
כדמו
לגב
מיס
ובנו
הגח
יהו
רבי

הגוזל ומאכיל פרק עשירי בבא קמא לא

ואומר *אל שאול ואל בית הדמי אשר המית ^{ש"ככא} הגבעונים מאי ואומר וכ"ת נפש דידיה אין אבל נפש בניו ובנותיו לא תא שמע בשר בניו ובנותיו וכ"ת ה"מ היכא דלא יהיב דמי אבל היכא דיהיב דמי לא ת"ש מחמס בני יהודה אשר שפכו דם נקי בארצם וכ"ת הני מילי היכא דקעכיד בידים אבל גרמא לא ת"ש אל שאול ואל בית הדמים אשר הכוית את הגבעונים וכי היכן מצינו שהרג שאול את הגבעונים אלא מתוך שהרג נוב עיר הכתנים שהיו מספיקים להם מים ומזון מעלה עליו הכתוב כאלו הרגן :

גבאי צדקה לוקחין *מהם דבר מועט אבל לא ^ס דבר מרובה רבינא איקלע לבי מחווא אתו ^{פ"י חכמים} נשי דבי מחווא רמו קמיה כבלי ושירי קביל מינייהו אל רבה תוספא' לרבינא והתניא גבאי צדקה

מעלה אחי עליהם כאלו שפכו דם נקי : המית הגבעונים כדמסרש לקמיה שהמית כהני נוב [שהיו מספקין מים ומזון לגבעונים] שהגבעונים היו משמשים למזבח [קוטני עלים] ושואבי מים ומעלה עליו כאלו המית הגבעונים : [אבל נפש בניו ובנותיו לא הא] מאת כפש בעליו יקס לא כפקא לן אלא כפש הגחל אבל בכיו ובנותיו לא כעכש גזלן אכפשות בכי הגזל : [דלא יהיב דמי] מחסן יהיב דמי (ולזה) [זה] לא היה רולה למכור :

רבינא גבאי לדקה היה : כבלי שררות זהב : ושירי למידים :

מקבלים מהם דבר מועט אבל לא דבר מרובה
א"ל הני לבני מחוזא דבר מועט נינהו :

מסכת בבא מציעא

שנים אוחזין

פרק ראשון

ה [ההוא רעיא דהוּו מסרי ליה כל יומי חיותא
בסהדי יומא חד מסרו ליה בלא סהדי

לסוף אמר להו לא היו דברים מעולם אתו סהדי
אסהידו ביה דאכל תרתי מינייהו א"ר זירא וכו'
משחבע אשאר א"ל אבוי והא גולן הוא וכו']

ס"ע"נ *ותיפוק לי' דה"ל רועה וא"ר יהודה סתם רועה
פסול לא קשיא הא דידיה הא דעלמא דאי לא
תימא הכי אנן חיותא לרועה היכי מסרינן והכתיב

בני מחוזא עשירים הם :

ותיפוק ליה דה"ל רועה אדאב"י קמתמה דקשה ליה והא גולן
הוא ותיפוק ליה דכלאו הך גזילה פסול לשנועה :

דא"ר"י סתם רועה אפי' לא הועד עליו שגול : פסול לעדות
דסתמיה גולן הוא שמרעה בהמותיו בשדות של אקרים : דידיה
רועה בהמות שלו פסול דנכביל הכאתו רועה אותן בשדות אקרי'
אבל רועה בהמות העיר נשכר נשכיל הכאת אקרים אינו קוטא
להרעות עד שיגיע למרעה המוסקר לכל : דאלת"ה דלא אקרי'